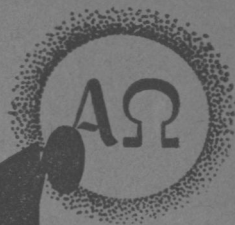

Smet

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

Roč. I.

1941

Č. 4.

O B S A H : Garrigou-Lagrange: Pritomnosť pri sv. omši, 145. Müller: Obetavá láska, 154. Búda: Prázdny hrob, 157. Habáň: Či človek môže byť ľahostajný k Bohu, 161. Soukup: Priateľstvo živé, 165. Friethoff: Božia Matka, 170. Babor: Vo Stvoriteľových službách, 173. Do výšav 176. Život 181. Literatúra 186.

kromnú. Prvá je liturgická. Liturgia upravuje každodenný život dominikána, je niť dominikán. života; udržuje úzke spojenie s Bohom, rehoľníkov ponoruje do kontemplácie a pôsobí, že pravda, ktorú hľadali v knihách, pri liturg. modlitbe je sugestívnejšia, prenikavejšia, plná lásky. Keď sa dominikán dá preniknúť tajomstvami liturgie, cíti, že v jeho duši rozmáha sa božský život a že jeho nadprirodzené bytie rozvíja sa podľa zámerov Božích. Druhé modlitby sú súkromné, v ktorých každý môže v úplnej voľnosti rozlíať pred Bohom náplň svojej duše. Sv. Dominik nechcel modlitbu obmedziť na určitý čas. Základom života malo byť: udržovať spojenie s Bohom, kontemplovať. Za ním idúce pokolenia sú presvedčené, že božské pravdy, prehlbené v štúdiu, asimilované v modlitbe, ustavične ospevované v liturgickej modlitbe, môžu najdokonalejšie povzniesť dušu k Bohu, ktorá je už očistená mlčaním a prísny kľáštorským životom, a dávajú jej vniknúť do tajomstva Kristovho a Najsvätejšej Trojice. Svätý Dominik prehlásil štúdium za záväzok rehole, za nevyhnutné a stále zamestnanie. Hoci ustavičné štúdium posvätnej pravdy je také podstatné v dominikánskom živote, predsa nie je cieľom dominikánskeho života. Jeho ráz určujú stanovy: „Naše štúdium má smerovať predovšetkým k tomu, aby sme mohli byť užitoční dušiam bližných.“ Ním ide za spásou duší. Štúdium teologie ostane vždy základné, a ostatné vedy sú pestované podľa potrebných požiadaviek apoštolského posolania. Rehoľné stanovy žiadajú si, aby prvým znakom štúdia bola láska. To je podmienka jeho plodnosti. Premyslená pravda musí preniknúť do srdca, zmocniť sa duše v najväčšej hĺbke. Takéto štúdium nevedie k pýche, ale je žriedlo, z ktorého sa ustavične živí pravá apoštolská horlivosť. Takto duchovne ozbrojení rehoľní bratia zostupujú s tíšín rozjímania do hukotu sveta k prostému ľudu, k mládeži, ku študentstvu, k robotníkom, k akademicky vzdelaným, aby boli všetko všetkým. Dominikánska rehoľa na Slovensku kedysi toľko pracovala na nadprirodzenom posvätení podtatranského národa. Ale od čias Jozefa II. ostal jej len košícký kláštor. Teraz slovenská dominikánska rodinka v Trenčíne (s 5 pátrami a 1 frátrom) čaká na rosu nebeského požehnanja, aby sa pripojila k radom svetských aj rehoľných bratov, ktorí pracujú na nadprirodzenej výchove národa, a aby pokračovala v slávnej zabudnutej tradícii, ktorú prerušil jozefínsky zákon. - framg -

S M E R, revue pre duchovný život. Vydávajú trenčianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolené výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod. čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný pošt. úrad Trenčín. — Tlač V. Čelko a spol., Trenčín.

Revue SMER

Redaktor: prof. Dr. Inocent Müller, OP.

Spolupracovníci: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP, Univ. prof. P. Mag. R. Garrigou-Lagrange, OP, Rím, Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg, Univ. prof. Dr. Jozef Búda, Univ. prof. Dr. Jozef Babor, Univ. prof. Dr. Alojz J. Chura, prof. P. Emilián Soukup, OP, P. Vojtech Müller, OP, prof. Dr. Anotn Šurjanský, prof. Dr. M. Chladný Hanoš, Dr. Pavol Beňuška, Dr. Juraj Rajec, prof. Ján Haranta, P. Mastylák, CSSR Rím, P. Aquinas Mária Gabura, OP.

REDAKČIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 1.

ADMINISTRÁCIA: Trenčín, Námestie sv. Anny 10.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Uzavierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 30 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő.

PRVÉ ČÍSLO SMERU už nemáme. Len kde-tu vrátia nám ho tí, čo sme im poslali. Preto prosíme nových odoberateľov, aby len podmienične žiadali prvé číslo.

ODPOVEDĀM tým, ktorí nás žiadali o zprávy o dominikánskej reholi. Úradný názov dominikánskej rehole je Ordo Praedicatorum (OP), Rehoľa Kazateľov. Založil ju španielsky šľachtic sv. Dominik Guzman. V jeho hlboko kontemplatívnom duchu vynorili sa črty veľkého plánu kazateľskej rehole, istotne pod nadprirodzeným vplyvom Ducha svätého. Jeho plán bol hneď od počiatku presne určený, to jest založiť rehoľu kazateľov, ktorí by apoštolovali príkladom dokonalého sebazapieravého života podľa evanjeliových rád a hlásaním náuky. Celý žil pre túto myšlienku. Všetky jeho kroky, cesty, úsilia smerujúce k tomuto cieľu, boli dokonalo uvážené a konané s pevnou vôľou. Úplné prevedenie tohto veľkého plánu dialo sa veľmi pomaly, lebo prišli veľké prekážky, ktoré by boli odvieďly duše menej hrdinské, ako bola duša nášho veľkého Otca. Ale láska tohto vášnivého milovníka Boha a ľudí, podporovaná mimoriadnymi prirodzenými vlastnosťami, urobila ho súcim stvorit a previesť také ohromné dielo. Roku 1216 rehoľa Kazateľov bola slávnostne schválená. Svätý Dominik celý svoj nadprirodzený charakter vlačil do svojej rehole. Ona odkrýva taje jeho hlbokej duše, celkom ponorenej do Boha. Členovia jeho rehole majú sa odávať kontemplácii, hlbokému nazeraniu na Božie pravdy a sladkému prenikaniu do vnútorného Božieho života. Kontemplácia je cieľ dominikánskej rehole.

Přítomnost při svätéj omši

Posväcujúce žriedlo

Posvätenie našej duše je v každodenne dôvernejšej jednote s Bohom, v jednote viery, nádeje a lásky. Preto jeden z najväčších posväcujúcich prostriedkov je najvznešenejší úkon ctivosti nábožnosti a kresťanského uctievania Boha: zúčastnenie sa na obete svätéj omše. Svätá omša má byť pre každú duchovne žijúcu dušu každého rána ako vynikajúce žriedlo, z ktorého vyvierajú milosti, ktoré potrebujeme cez deň — zdroj svetla a tepla, ktorý v duchovnom poriadku je to, čo vychádzanie slnka v prirodzenom poriadku. Slnko, znova zjavujúce sa po noci a po spánku, — ktoré sú ako by obrazom smrti — každého rána akosi dáva život všetkému, čo prebúdza sa na zemskom povrchu. Keby sme dôkladne poznali cenu každodennej svätéj omše, videli by sme, že je ako by východ duchovného slnka, ktoré má v nás obnoviť, udržať a rozhojníť život Božej milosti, ktorá je začatý večný život. Ale zvyk byť pri svätéj omši veľmi často zvrhne sa na rutínu pre nedostatok ducha viery, a potom už zo svätéj obety neprijímame všetko ovocie, ktoré by sme mali prijať.

A predsa, to by mal byť najväčší úkon každého nášho dňa, a všetky ostatné každodenné úkony v živote kresťana mali by byť iba jeho sprievodom, najmä všetky ostatné modlitby a malé obety, ktoré máme cez deň obetovať Pánovi.

Povedzme tu: po prvé, čo dáva cenu obete svätéj omše; po druhé, aký je vzťah jej účinkov na naše vnútorné rozvrhnutia (dispozície), a po tretie, ako sa máme spojiť s eucharistickou obetou.

1. Vždy živé obetovanie v Kristovom Srdci

Obeta svätej omše je preto taká vynikajúca, hovorí tridentský snem,¹ lebo to je podstatne tá istá obeta ako obeta na kríži, keďže ten istý kňaz teraz sa ďalej obetuje skrze svojich služobníkov, keďže ten istý obetný dar, opravdivo na oltári prítomný, je naozaj obetovaný; iba spôsob obetovania je iný: na kríži bolo krvavé obetovanie, pri svätej omši je sviatosťné obetovanie, a to nie fyzickým, ale sviatosťným oddelením Spasiteľovho tela a krvi Spasiteľovej, mocou dvojakého premeňovania. Takto Ježišova krv nevylieva sa fyzicky, ale sviatosťne.²

Toto sviatosťné obetovanie je znamenie³ vnútorného Ježišovho obetovania, s ktorým máme sa spojiť; ona je aj pamiatka krvavého obetovania na Kalvárii. Hoci toto obetovanie Božieho Slova, ktoré stalo sa telom, je len sviatosťné, predsa je výraznejšie ako krvavé obetovanie veľkonočného baránka a všetkých starozákonných obiet. Nejaké znamenie totiž má svoju výraznú hodnotu pre veľkosť naznačenej veci; viacej vážime si zástavy, ktorá nám pripomína vlasť, čo by aj bola z obyčajnej látky, ako neobyčajnej vlajky nejakého spolku alebo vyznamenania nejakého dôstojníka. Tak aj krvavé obetovanie starozákonných obiet, vzdialeného to obrazu obety na kríži, vyjadrovalo len vnútorné cítenie starozákonných kňazov a veriacich; ale sviatosťné Spasiteľovo obetovanie na našich oltároch vyjadruje najmä vnútorné obetovanie, vždy živé v srdci „Krista, ktorý je vŕdycky živý, a by orodoval za nás”.⁴

¹ XXII. zasadnutie, hl. 1. a 2.

² Tak aj Spasiteľovo človečenstvo ostáva číselne to isté, ale od svojho vzkriesenia je netrpné, kým predtým bolo podrobené bolesti a smrti.

³ „Sacrificium externum est in genere signi, ut signum interioris sacrificii.”

⁴ Žid. 7, 25.

Teda toto obetovanie, ktoré je ako by duša obety svätej omše, má nekonečnú cenu, a to pre božskú osobu Slova telom učineneho, hlavného kňaza a obety, ktorá ďalej obetuje sa pod sviatosťou podobou.

Svätý Ján Zlatoústý píše: „Keď vidíte, ako pri oltári posvätený služobník k nebu pozdvihuje svätú Hostiu, nemyslite, že tento človek je naozajstný (hlavný) kňaz, ale svoje myšlienky pozdvihnite nad to, čo smysly vidia, a hľadajte na neviditeľne natiahnutú ruku Ježiša Krista.“⁵ Kňaz, ktorého vidíme telesnými očami, nemôže preniknúť celú hĺbinu tohto tajomstva, ale nad ním je rozum a vôľa Ježiša, hlavného kňaza. Ak oltárny služobník nie je vždy taký, aký by mal byť, predsa hlavný kňaz je nekonečne svätý; ak čo aj veľmi dobrý služobník môže byť trochu roztržitý alebo ak vykonáva vonkajšie obrady obety bez toho, aby prenikol ich hlboký význam, predsa nad ním je ten, ktorý nie je roztržitý a ktorý s dokonalým poznaním veci obetuje Bohu nekonečne cenné, zadosť robiace klaňanie a neohraničene dosahujúce prosenie a ďakovanie.

Teda toto vnútorné obetovanie, vždy živé v Kristovom srdci, je takrečeno duša obety svätej omše. Ono je pokračovanie toho obetovania, ktorým Ježiš obetoval sa ako obetný dar (obeta), keď vstupoval na tento svet a v celom svojom pozemskom živote, najmä na kríži. Keď Spasiteľ bol na zemi, toto obetovanie bolo záslužné; teraz pokračuje bez tejto záslužnej akosti. Pokračuje v podobe zadosť robiaceho klaňania a vyprosovania, aby nám prisvojovalo minulé zásluhy kríža. Aj keď na konci sveta skončí sa posledná svätá omša a keď už nebude obeta vo vlastnom smysle, ale jej dovŕšenie, predsa vnútorné Kristovo obetovanie svojmu Otcovi bude trvať;

⁵ LX. homília k antiochejskému ľudu.

už nie v podobe zadosťučinenia a vyprosovania, ale v podobe klaňania a ďakovania. To nám dovoľuje predvídať Sanctus, Sanctus, Sanctus, ktoré dáva akúsi predstavu o uctievaní Boha od blažených vo večnosti.

Aký veľký by bol náš údiv, keby sme mohli bezprostredne vidieť lásku, ktorá vnuká toto vnútorné obetovanie, ustavične trvajúce v srdci Krista, „ktorý je vždycky živý, aby orodoval za nás“!

Blahoslavená Angela z Foligna hovorí:⁶ „Nedomnievam sa, ale som celkom istá, že keby duša videla a nazerala na niektorú vnútornú žiaru oltárnej Sviatosti, zblkla by, lebo videla by božskú lásku. Zdá sa mi, že tí, čo obetujú najsvätejšiu obeť alebo čo zúčastňujú sa na nej, mali by hlboko rozjímať o hlbokej pravde tri razy svätého tajomstva, v ktorého kontemplácii mali by sme nepohnuto zotrvať a celkom ním byť zaujatí.“

2. Účinky obety svätej omše a naše vnútorné rozvrhnutia (dispozície)

Vnútorné obetovanie Ježiša Krista, ktoré je duša eucharistickej obety, má tie isté ciele a tie isté účinky ako obeť na kríži, ale medzi týmito účinkami musíme rozlíšiť tie, čo vzťahujú sa na Boha, a tie, čo týkajú sa nás.

Účinky svätej omše, bezprostredne vzťahujúce sa na Boha, ako je zadosť robiace klaňanie a ďakovanie, uskutočňujú sa vždycky neomylné a dokonalo so svojou nekonečnou hodnotou, aj bez nášho prispenia, aj keď svätú omšu slúži nehodný kňaz, len nech je platná. Tak z každej svätej omše vznáša sa k Bohu nekonečne hodnotné klaňanie a ďakovanie, a to pre dôstojnosť hlavného Kňaza, ktorý obetuje, a pre cenu obetovanej veci (žertvy). Toto obetovanie „viacej páči sa Bohu,

⁶ Kniha videní a poučení, hl. 67.

ako on nenávidí všetky hriechy dovedna"; to práve tvorí aj podstatu tajomstva vykúpenia ako zadosťučinenia.⁷

Účinky svätej omše, ktoré vzťahujú sa na nás, rozlievajú sa iba podľa našich vnútorných rozvrhnutí (dispozícií).

Takto svätá omša ako smierna obeta získava ex opere operato hriešnikom, ktorí jej neodporujú, pomáhajúcu milosť; tá ich vedie k ľútosti a vnuká im, aby vo sv. spovedi vyznali svoje hriechy.⁸ Slová „Baránok Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, odpusť nám, Pane“, pôsobia v tých hriešnikoch, ktorí im nekladú prekážku, kajúčne city, ako obeta na kríži spôsobila ich v duši dobrého lotra. Ide tu najmä o hriešnikov, ktorí sú pri svätej omši alebo za ktorých sa ona slúži.

Obeta svätej omše ako zadosťrobiaca aj neomylné odpúšťa kajúcny hriešnikom aspoň čiastku časného trestu za hriech, a to podľa dokonalejších alebo menej dokonalých rozvrhnutí, s ktorými sa na nej zúčastňujú. Preto, hovorí tridentský snem, eucharistická obeta môže sa obetovať aj za vyslobodenie duší z očistca.⁹

Napokon svätá omša ako prosbami vy-
máhajúca alebo vyprosujúca obeta získava
nám ex opere operato všetky milosti,
ktoré potrebujeme, aby sme sa posväcovali. To
je veľká modlitba vždy živého Krista, ktorá
ďalej trvá za nás, sprevádzaná modlitbou Cir-
kvi, Spasiteľovej Nevesty. Účinok tejto dvojja-

⁷ Srov. Sv. Tomáš, III., ot. 48, čl. 2.: „Ille proprie satisfacit pro offensa, qui exhibet offenso id quod aequè vel magis diligit, quam oderit offensam.”

⁸ Srov. Trid. snem, zasadnutie XXII., hl. 2.: „Huius quippe oblatione placatus Dominus, gratiam et donum poenitentiae concedens, crimina et peccata etiam ingentia dimittit.”

⁹ Tamže.

kej modlitby primeraný je našej horlivosti (vrúcnosti); a kto sa s nimi spojuje, ako najlepšie môže, je istý, že získava pre seba aj pre svojich drahých čo najbohatšie milosti.

Podľa sv. Tomáša Akvinského a mnohých bohovedcov¹⁰ tieto účinky svätej omše, ktoré na nás sa vzťahujú, ohraničené sú iba mierou, stupňom našej horlivosti. Príčina toho je, že vplyv všeobecnej príčiny je ohraničený iba schopnosťou predmetov, ktoré ho prijímajú. Slnko osvetľuje a zahrieva na nejakom mieste práve tak tisíc osôb, ako jednu. Teda obeta svätej omše, keďže podstatne je tá istá ako obeta na kríži, je všeobecná príčina milostí, svetla, nadprirodzeného očarúvania a sily. Jej vplyv na nás je teda omedzovaný iba rozvrhnutiami alebo horlivosťou tých, čo ho prijímajú. Preto jediná svätá omša môže tak osožiť veľkému počtu osôb, ako keby bola obetovaná len za jednu z nich; ako obeta na kríži kajúcnemu lotrovi priniesla taký úžitok, ako keby bola len za neho obetovaná. Keď už slnko na jednom mieste ohrieva práve tak tisíc osôb ako jednu osobu, potom istotne vplyv tohto žriedla duchovného tepla, ktorým je svätá omša, nie je menší vo svojom poriadku. S čím väčšou vierou, nádejou, nábožnosťou a láskou sme pri nej, tým bohatšie ovocie z nej máme.

Z toho vidíme, prečo svätí vo svetle darov Ducha svätého vždy tak veľmi vážili si obety svätej omše. Aj keď boli slabí a chorí, predsa chceli sa dovliecť na svätú omšu, keďže ona má väčšiu cenu, než všetky poklady. Keď svätá Jana z Arku išla do Chinona, naliehala na svojich ozbrojených spoločníkov, a po naliehavých

¹⁰ Srov. Sv. Tomáš, III., ot. 79, čl. 5 a 7, kde je naznačená iba hranica stupňa našej nábožnosti: „secundum quantitatem seu modum devotionis eorum” (id est fidelium). Taktiež Kajetán, Ján od sv. Tomáša, Gonet, Salmanticenses.

prosbách dosiahla, že každodenne boli na svätej omši. Svätú Germánu Cousin tak mocne vábil do kostola hlas z vona, volajúceho na svätú omšu, že ovečky sverovala opatere anjelov a bežala na svätú omšu; jej stádo vždy bolo dobre strážené. Svätý arský farár tak presvedčivo hovoril o cene svätej omše, že všetci alebo skoro všetci jeho farníci na nej sa zúčastňovali. Mnohí svätí cez eucharistickú obeť prelievali slzy lásky alebo upadávali do vytrženia (nadšenia); niektorí zas miesto kňaza videli Pána Ježiša, hlavného Kňaza. Iní pri pozdvižovaní kalicha videli drahocennú krv pretekať, ako keby rozlievala sa na kňazove ruky a do svätyne, a ako keby anjeli priletovali so zlatými časami, aby ich ňou naplnili a roznášali všade, kde sú ľudia, ktorí majú byť spasení. Svätý Filip Neri dostal takéto milosti a potajomky slúžieval svätú omšu pre nadšenia, ktoré často opanúvaly ho pri oltári.

3. Ako máme sa spojiť s eucharistickou obeťou?

Tu môžeme použiť to, čo sv. Tomáš Akvinský¹¹ hovorí o pozornosti pri ústnej modlitbe: „Prvá pozornosť hľadá na slová, aby v nich sa nechybilo. Druhá hľadá na smysel slov. Tretia hľadá na cieľ modlitby, totiž na Boha a na vec, za ktorú sa modlíme... Môžu ju mať aj neučení. Niekedy táto pozornosť, ktorá myseľ unáša k Bohu, je taká veľká, že myseľ zabúda aj na všetko ostatné.”

Podobne, keď sa chceme náležite zúčastniť na svätej omši, s vierou, nádejou, pravou nábožnosťou a láskou, môžeme ju rozlične sledovať. Môžeme pozor dávať na liturgické modlitby, všeobecne také krásne a výrucne, také povznášajúce a prosté. Môžeme sa aj rozpomínať na Spasiteľovo umučenie a na jeho smrť, ktorej pamiatka je svätá omša, a myslieť si,

¹¹ II., II., ot. 83, čl. 13.

že sme pod križom s Pannou Máriou, so svätým Jánom a s nábožnými ženami. Môžeme sa ešte sústrediť, spojení s Ježišom, na vykonávanie štyroch povinností, ktoré sú cieľom najsvätejšej obety: klaňania, zadosťučinenia, vyprosovania a ďakovania.¹² Užitočne sme pri svätej omši, ak len sa modlíme, aj keď nábožne modlíme sa svätý ruženec. S veľkým úžitkom môžeme tiež tam pokračovať v modlitbe ako svätá Jana zo Chantal a mnohí svätí, najmä ak sme unášaní k čistej a mocnej láske, trocha ako svätý Ján, pri poslednej večeri odpočívajúci na Ježišovom srdci.

Ale nech už akokoľvek takto sledujeme svätú omšu, musíme zdôrazniť jednu dôležitú vec. Musíme sa najmä úzko spojiť s obetovaním Spasiteľa, hlavného kňaza. S ním máme ho obetovať jeho Otcovi a máme si uvedomiť, že toto obetovanie viacej páči sa Bohu, ako on nenávidí hriechy. Máme aj seba obetovať, a to každý deň dokonalejšie; obetovať najmä ľahkosti a protiventstvá, ktoré teraz znášame a aj tie, čo cez deň prídu. Kňaz takto hovorí pri obetovaní: „In spiritu humilitatis et in animo contrito suscipiamur a te, Domine: S ponížnym a kajúcim srdcom prosíme Ťa, Pane, prijmi nás.”

Pisateľ Nasledovania (4., 8) právom toto zdôrazňuje. Pán tam hovorí: „Ako som sa ja na kríži dobrovoľne obetoval Bohu Otcu za tvoje hriechy..., tak treba, aby si sa aj ty mne každodenne vo svätej omši dobrovoľne, so všetkými silami a citmi, ako len najvrúcejšie

¹² Prvá čiastka svätej omše až do obetovania vnuká nám city kajúcnosti a skrúšenosti (Konfiteor, Kyrie eleison), klaňania a vďačnosti (Gloria in excelsis), vyprosovania (Kolekta), živej viery (Epištola, Evanjelium, Krédo), aby nás pripravila na obetovanie svätej Obety, po ktorej príde prijímanie a ďakovanie.

môžeš, obetoval v čistú a svätú obeť... Nechcem tvoj dar, ale teba... Ak chceš ostať sám sebe, a ak sa mi neobetuješ dobrovoľne podľa mojej vôle, to nebude úplná obeť, a medzi nami nebude dokonalé spojenie."

V nasledujúcej hlave učeník odpovedá: „Pane, s úprimným srdcom sa ti dnes obetujem za služobníka na večné veky... Prijmi ma s touto svätou obeťou svojho predraženého Tela... Obetujem ti aj všetko, čo je vo mne dobrého, hoci je toho veľmi málo, a i to nedokonalé; očisť a posväť to. Obetujem ti ďalej všetky zbožné želania nábožných ľudí, potreby všetkých mojich milých..., svoju modlitbu a smiernu obeť najmä za tých, čo mi v niečom ublížili, čo ma zarmútili a pohanili, vedome či nevedome. Odpusť nám všetkým vospolok naše viny a vzájomné urážky... a daj nám tak žiť. aby sme boli hodní tvojej milosti, a došli večného života."

Takto pochopená svätá omša je bohaté žriedlo posvätenia, vždycky nových milostí; ňou môže sa pre nás každodenne vždy viacej uskutočňovať Spasiteľova modlitba: „Ja som im dal slávu, ktorú si mi dal, aby boli jedno, tak ako i my sme jedno. Ja v nich a ty vo mne, aby boli v jednote dokonalej a aby svet poznal, že ty si ma poslal a miloval si ich, ako si aj mňa miloval."¹³

Návšteva najsvätejšej Sviatosti má nám pripomenúť raňajšiu svätú omšu, a my máme si uvedomiť, že čo aj vo svätostánku nie je obeť vo vlastnom smysle, ktorá prestáva so svätou omšou, predsa naozaj prítomný Ježiš ďalej sa klania, prosí a ďakuje. V každej hodine dňa mali by sme sa spojiť s týmto Spasiteľovým obetovaním, ako hovorí modlitba k eucharistickému Srdcu: „Trpezlivo na nás čaká, túžobne nás vypočúva; je ohnisko vždycky nových mi-

¹³ Ján, 17, 22—23.

lostí, útočište skrytého života, učiteľ tajomstiev božského ujednotenia." Pred svätostánkom „máme mlčať, aby sme ho počúvali, a opustiť seba, aby sme sa stratili v ňom”.

Dr. Inocent Müller, OP:

Obetavá láska

Zákon lásky k Bohu a k bližnému určuje hranicu kresťanskej dokonalosti. Pravda, keď myslíme na príkaz lásky len všeobecne, zdá sa nám, že je veľmi ľahko splniteľný. Ale skutočná láska k Bohu a bližnému tu na zemi je spojená s veľkými obetami. Práve pri tých obetiach sa ukáže, či je to láska čistá, nezištná, alebo či nie je to iba nedokonalá napodobnina lásky, ktorá žiari navonok, ale korene nemá v srdci: nevyviera z presvedčenia.

V duchovnom živote musíme si uvedomiť, že na svet prichádzame ako žobráci z kráľovského rodu. Pri vstupe na svet prinášame si ako dedičstvo porušenú prirodzenosť, ktorú načím zdokonaľiť, ovládať. Boj proti zlým náklonnostiam a náruživostiam začne vtedy, keď ako deti začíname súdiť, uvažovať, rozmýšľať; no a dokončí sa posledným dychom, posledným úderom nášho srdca. Pravda, sú v našom živote i pokojné chvíle, podobné príjemnému dýchaniu po veľkej búrke. Ale väčšina nášho života je boj, preto nikdy nemôžeme odložiť zbrane a povedať si: teraz budem odpočívať. Nie! Keď miluješ Boha, keď chceš žiť spojený s Bohom, musíš stále bojovať, aby puto lásky nielen že sa nepretrhlo, ale aby bolo vždy pevnejšie, dôvernejšie.

Niet lásky bez obetí, niet duchovného života bez sebazapierania a umŕtvovania. To je podmienka, ktorú určil sám Kristus Pán, keď volal učeníkov, aby šli za ním: „Keď chce kto za mnou ísť, nech zapre sám seba a vezme svoj

kríž a nasleduje ma."¹ Najvyšší učiteľ duchovného života Kristus vyhlásil, že načim sa zapriem, zriecť sa zlých náklonností, sebalásky, pýchy, ctižiadosti, nedovolenej lásky k bohatstvu. A čo potom? Niešť svoj kríž! Prijaf a trpezlivo znášaf bolesti, pokorenia, zaznávania, nešťastia, únavy a choroby, ktoré P. Boh sošle, lebo tu má sa ukázať, či Boha naozaj milujeme; potom trpezlivým znášaním týchto krížov máme zadosť urobiť za hriechy minulého života. A toto je veľmi dôležité pre duchovný život. Keď čestne obstojíme pri tejto skúške, potom, ale až potom, môžeme sa prihlásiť do spoločnosti učeníkov Kristových. Tak už nebudeme sa klamať, keď povieme, že milujeme Boha.

To výslovne učil Kristus Pán. Ale dokonalejším učením bol jeho príklad, ktorým potvrdil svoju náuku. Prišiel na svet, aby nám ukázal cestu k dokonalosti, a vieme, že to bola cesta krížová. Život Krista Pána od jasličiek až po kríž bol vyplnený uskromňovaním, pokorovaním, únavami, apoštolskou činnosťou, a korunou všetkého bola ukrutná smrť na kríži. Hľa, takýto život je najlepšie vysvetlenie slov: *Kto chce za mnou ísť! Keby bola istejšia cesta, buďme presvedčení, že Pán Ježiš bol by nám ju ukázal; ale lepšia cesta sa neukázala. Dobre to pochopili už prví učenici, a ústami sv. Petra odkázali nám všetkým: „Kristus trpel za nás a zanechal vám príklad, aby ste nasledovali jeho šľapaje.”*²

Veľký znalec kresťanského života sv. Pavol učí prvých kresťanov, že ak chcú byť dokonalí, musia složiť so seba starého človeka s jeho skutkami, a obliecť sa do nového.³ No a v Pavlovej reči starý človek zastupuje všetky zlé náklonnosti a náruživosti, ktoré sme zdedili po Adamovi. Proti tým načim bojovať, tie

¹ Mat. 16, 24.

² 1 Peter, 2, 21.

³ Kolos. 3, 9—10.

človek musí umŕtvíť, aby mohol rásť duch. Preto apoštol národov výslovne učí, že „tí, čo sú Kristovi, ukrižovali svoje telo s hriechami a náruživosťami.⁴ Je to nenahraditeľná podmienka v Kristovej rodine, preto sv. Pavol verejne vyznáva sám o sebe: „Tryzním svoje telo a do služby podriaďujem, aby som, kým iným kážem, azda sám nebol zavrhnutý.”⁵

Sv. Ján, apoštol lásky, tiež spojuje lásku k Bohu s utrpením, s obeťami. Kto chce milovať Boha, učí apoštol, musí zachovávať jeho prikázania a bojovať proti trojakej žiadostivosti, lebo všetko, čo je na svete, je: žiadosť tela, žiadosť očí a pýcha života, čo nie je z Otca, ale zo sveta. A kto miluje svet, u toho nie je lásky k Otcovi.⁶ Nemilovať svet a všetko, čo je v ňom, to veru nie je ľahké. Človek musí vyrásť nad svet, i nad seba, musí bojovať, aby zvíťazil. A všetko toto neraz vyžaduje hrdinské obeť.

A praktický život tiež nám potvrdzuje náuku božského Majstra. Všimnite si naše vonkajšie smysly: ako prudko letia za všetkým, čo ohrožuje cnosť? Preto Kristus Pán energicky vyhlásil: „Keď ťa tvoje pravé oko pohoršuje, vylúp ho a odhoď od seba, lebo lepšie ti je, aby zahynul tvoj úd, ako aby celé tvoje telo bolo uvrhnuté do pekla.”⁷ To toľko znamená, že treba umŕtvíť oči, sluch a všetky ostatné smysly, aby príležitostne neboly pre nás príčinou smrteľného pádu.

A naše vnútorné smysly, najmä obrazotvornosť a pamäť, tiež potrebujú uzdu, aby nevybočily z medzí zákonov Božích. Koľko rás sa mýli náš rozum, a koľko rás vzpiera sa príkazom Božím naša vôľa? Prečo? Nuž preto, že túži po niečom inom, a Boh zdá sa jej prekážkou.

⁴ Gal. 5, 25.

⁵ 1 Kor. 9, 27.

⁶ 1 Ján, 2, 15—16.

⁷ Mat. 5, 29.

Preto láska k Bohu a k bližnému neodškriepiteľne je spojená s umŕtvovaním: umŕtviť sebalásku, ctibažnosť, pýchu, citlivosť, to sú základné podmienky duchovného života. V tom je tiež cieľ asketického života. Nepestujeme askézu — umŕtvovanie — preto, aby sme sa umŕtvovali, ale preto, aby sme sa úprimnejšie pritulili láskou k Bohu. Preto veľkí učitelia duchovného života nikdy neoddelili askézu od mystiky. Tí, čo tak robia, nemajú správny pojem o duchovnom živote, a svojím asketizmom ostávajú pri umŕtvovaniach, ale neprídu k milovaniu Boha, lebo to je už vraj mystika! Inými slovami: nežijú duchovne, lebo netúžia po tej dokonalosti, pre ktorú nás Boh stvoril. Tradičná, dominikánsko-karmelitánska náuka, opierajúc sa o učenia sv. Písma a cirkevných Otcov, nikdy nepredpisuje dva recepty pre duchovný život: jedným asketický, druhým mystický, lebo takéto recepty nikdy nevychovaly svätých. Miluj Boha, to je cieľ. K cieľu prídeš, keď vezmeš svoj kríž a pôjdeš za Kristom, ktorý ťa privedie k Otcovi.

Univ. prof. Dr. Jozef B ú d a :

Prázdny hrob

Po veľkotýždennom smútku opäť zazneje onemelý organ a znova radostne a víťazoslávne rozozvučia sa zamĺkle zvony, lebo Kristus víťazne volá celému svetu a aj smrti: Resurrexi, Vstal som z mŕtvych.

Kristovo zmŕtvychvstanie je historická skutočnosť, ktorá je základ kresťanskej viery, je najmocnejší dôkaz toho, že Kristus Pán právom o sebe tvrdil, že je Syn Boží, a že preto kresťanstvo je náboženstvo, ktoré Boh založil. Tento zázrak aj sám osebe dostatočne dokazuje pravdivosť kresťanstva, bez neho by všetky ostatné dôkazy nemaly dostatočnej sily. O tom

presvedčení boli aj apoštolovia. Sv. Pavol píše: „Ak Kristus nevstal z mŕtvych, márne je naše kázanie, márna je aj vaša viera.”¹

Preto apoštolovia pri hlásaní Kristovej viery opierali sa hlavne o zmŕtvychvstanie zakladateľa; ako očití svedkovia hlásali, že Kristus na tretí deň po svojej smrti vstal z hrobu, ukázal sa mnohým, najmä často obcoval so svojimi učeníkmi.

Už sv. Peter pri prvom verejnom hlásaní kresťanskej viery, na Turíce v Jeruzaleme, zdôrazňuje zmŕtvychvstanie Kristovo, a tým sa usiluje svojich poslucháčov priviesť ku sv. krstu.² Zmŕtvychvstanie by vtedy v Jeruzaleme ani nebolo treba dokazovať. Stačilo povedať: Ježiša vzkriesil Boh a my sme toho svedkami. Svoje svedectvo v tejto veci apoštolovia ustavične prízvukovali a konečne potvrdili ho aj mučeníckou smrťou.

Židom však, ktorým sv. Peter vtedy kázal, bolo treba dokázať iné. Treba ich bolo presvedčiť, že zmŕtvychvstaním Kristovým zasa splnilo sa jedno proroctvo, ktoré vo Starom zákone o Mesiášovi bolo povedané. To sv. Peter aj činí; a jeho dokazovanie je veľmi zaujímavé, lebo zároveň dokazuje aj fakt zmŕtvychvstania, hoci by toho, ako som podotkol, ani nebolo treba, veď v Jeruzaleme žilo množstvo svedkov, ktorí Krista Pána po vzkriesení videli. Dôkaz, na ktorý sv. Peter sa odvoláva, je ešte aj dnes nepohodný odporcom zmŕtvychvstania Kristovho. Je to prázdny hrob Kristov.

Sv. Peter tvrdí, že Kristus Pán po smrti sostúpil do predpeklia.³ (O tomto článku viery hovorí v Písme sv. len sv. Peter, a to tu a vo svojom prvom liste, 3., 19, kde píše, že Kristus išiel „kázať dušiam, ktoré boli vo väzení“.) Nebolo však možné, pokračuje sv. Peter vo

¹ 1 Kor. 15, 14.

² Skt. 2, 22 nasl.

³ Skt. 2, 24.

svojej turíčnej kázni, aby Kristus ostal v predpeklí alebo v moci smrti, lebo to tak o ňom predpovedal Dávid. A potom doslovne uvádza patričné miesto žalmu 15., 8—11.

Tento žalm bol i podľa jeho nadpisu napísaný naozaj Dávidom, ktorý hovorí v ňom v prvej osobe. Ale práve posledné verše žalmu 15., 8-11, ktoré cituje aj sv. Peter, dokazujú, že kráľovský prorok nemohol v ňom hovoriť o sebe, že hovoril o Mesiášovi. Žalm je teda mesiášsky, obsahuje totiž proroctvo o budúcom Spasiteľovi. Kráľ Dávid dáva slová žalmu do úst Vykupiteľových. Posledné jeho verše, ktoré predpovedajú zmŕtvychvstanie Mesiášovo, cituje sv. Peter takto:

8. Vidím pred sebou Pána ustavične,
On mi je po pravici, by som nebol otrasený.
9. Pre toto sa mi teší srdce a jazyk môj plesá
a aj moje telo spočívne v pokoji,
10. lebo dušu moju nenecháš v podsvetí⁴
a nedáš svojmu Svätému uzrieť porušenie.
11. Oboznámil si ma s cestami života,
naplníš ma radosťou svojím obličajom.⁵

Keď tieto slová sv. Peter uviedol, hneď začína dokazovať: Dávid nemohol o sebe hovoriť, že jeho duša neostane v predpeklí a že jeho telo nebude porušené. Keby to bol tvrdil, bol by falošným prorokom, veď nielen že umrel a bol pochovaný, ale podnes leží v hrobe: „Jeho hrob je podnes u nás“, hovorí knieža apoštolské.

Dnes sa už celkom iste nevie, kde je Dávidov hrob. Ale v dávnych časoch tento hrob bol v Jeruzaleme známy. V piatom storočí pred Kr. spomína sa v knihe Nehemiášovej (3, 16): v prvom storočí po Kr. ho viac rás spomína židovský spisovateľ Josephus Flavius. Ba hrob

⁴ v predpeklí.

⁵ Smysel je: Tvoja prítomnosť; pohľad na tvoju tvár naplní ma radosťou.

bol známy ešte aj v piatom storočí po Kr., lebo sv. Hieronym v jednom liste vyslovuje nádej, že sa pôjde na hrob Dávidov modliť.

Sv. Peter sa teda opiera o to, že sa každý môže presvedčiť, že telo Dávidovo bolo porušené. Preto Dávid nehovorí o sebe, ale o svojom veľkom, od Boha prisľúbenom potomkovi, o Mesiaášovi: „Hovoril o zmŕtvychvstaní Kristovom, lebo ani duša jeho⁶ nebola nechaná v podsvetí ani jeho telo neuzrelo porušenie.”⁷

Sv. Peter ani nespomína, že Kristov hrob je prázdny a že každý sa o tom môže presvedčiť. Vec bola neodškriepiteľná, veď od Veľkej noci do Turíc minulo len 50 dní. Tento prázdny hrob, na ktorom Apoštol buduje svoje dokazovanie, ešte i dnes robí odporcom zmŕtvychvstania starosti. Fakt zaprieť nemožno, lebo židia hneď by sa boli ozvali na Petrovu reč: „Však aj telo Kristovo bolo porušené, poďte si len pozrieť jeho hrob.” Dnes už nikto neopováži sa vážne tvrdiť, že apoštolovia ukradli z hrobu telo Kristovo a oklamali svet. Apoštolovia boli ustrašení a bezbranní, stráž nad Kristovým hrobom bola ozbrojená. A za klamstvo by neboli podstúpili mučenícku smrť. Preto sa hľadajú všelijaké nevážne vytáčky, aby sa vysvetlilo, ako mohol ostať Kristov hrob prázdny; napr. že zemetrašenie vyhodilo telo z hrobu, že divá zver ho roztrhala, atď. Tieto vykrúcačky, pravda, nemôžu dokázať, že Kristus nevstal z mŕtvych, ale istotne dokážu to, že neverec musí byť omnoho ľahkovernejší, ako veriaci človek.

Ako sv. Peter, tak aj sv. Pavol dokazuje zmŕtvychvstanie Pánovo pri jednej príležitosti.⁸ Bolo to v pizídskej Antiochii, kde apoštol národov židom hlásal Krista, preto tiež zo Starého zákona musel dokazovať, že sa prorocťvá

⁶ Tak je v gréckej pôvodine.

⁷ Skt. 2, 31.

⁸ Skt. 13, 30.

na Kristu Pánu splnily. Medzi inými starozákonnými miestami cituje aj slová žalmy 15., 10: „Nedáš svojmu Svätému uzrieť porušenie“; potom dokladá, že Dávid po svojej smrti „uzrel porušenie, ten však, ktorého Boh vzkriesil, porušenia neuzel“.⁹

Teda i sv. Peter, i sv. Pavol dokazujú, že vo Starom zákone bolo predpovedané aj zmŕtvychvstanie Kristovo, tak ako boli predpovedané ostatné dôležité udalosti a okolnosti z jeho života.

Nech týchto niekoľko riadkov upevní našu vieru vo z mŕtvych vstalého Krista. Jeho prateľ Dávid slúžil len svojmu času a svojmu pokoleniu,¹⁰ potom zomrel a spráchnivel. Kristus neostal v hrobe, vstal, aby prospieval všetkým dobám a všetkým pokoleniam. Preto sa Cirkev sv. vo veľkonočnom čase modlí k nemu slovami emauských učeníkov: „Ostaň s nami, Pane!“ Ak ho takto budeme aj my prosiť, on nám dozaista — keď nie slovom, tak skutkom — odpovie slovami, ktoré kňaz jeho menom spieva pri Vzkriesení: Resurrexi et adhuc tecum sum — vstal som z mŕtvych, a ešte som s tebou. — A aj ostane s nami, kým ho my neopustíme.

P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP:

Či človek môže byť ľahostajný k Bohu

Modlitba má byť výraz našej spravodlivosti, ktorým máme Bohu dať najvyššie výrazy etí, slávy a uznania jeho svrchovanej vznešenosti. Tak vychádza z ctnosti nábožnosti. Taká modlitba vyšľahla zo Žalmistovej duše: „Požehnaný si ty, Pán Boh izraelský, Otec náš, od

⁹ Skt. 13, 37.

¹⁰ Skt. 13, 36.

večnosti do večnosti. Hospodin, tvoja je vznešenosť, velebnosť, sláva a vífazstvo; tvoja je chvála, lebo všetky veci, ktoré sú na nebi i na zemi, sú tvoje. Tvoje je kráľovstvo a ty si nad všetkých vládcov. Tvoje je bohatstvo a sláva, ty si Pán všetkého; vo tvojej ruke je sila a moc, vo tvojej ruke je veľkosť a panstvo nad všetkými vecami. My teda, Boh náš, oslavujeme Ťa a chválime tvoje vznešené Meno.

Kto som ja a kto je môj ľud, aby sme mohli toto všetko, tebe sľúbiť? Tvoje sú všetky veci, a čo sme z tvojej ruky prijali, dali sme tebe. Z úprimného svojho srdca ochotne obetoval som toto všetko; aj tvoj ľud videl som, ako veľmi radostne obetoval ti dary. Pane Bože, zachovaj na veky túto ochotu ich srdca, a daj, nech táto myseľ vždy trvá ku tvojej cti."¹

Nevyhnutnosť ctiť Boha a modliť sa k nemu pochádza z ľudskej bytosti, z jej rozumnosti a inteligencie. V ľudskej duši je tajomný počiatok všetkého náboženstva, t. j. pomeru a poriadnosti Bohu. Aj keď celé minulé storočie hľadalo počiatky náboženstva vo strachu a v mýtoch alebo vo vývoji atď., predsa nepodarilo sa mu udusiť náboženské presvedčenie ľudskeho ducha; lebo svetlo vždy sa zjaví, čo aj stlmované, a to svetlo pochádza z vlastnej ľudskej rozumnosti. Potlačená ľudská prirodzenosť prihlási sa o svoje právo a ku svojim povinnostiam, ktoré má voči Bohu.

Tento prirodzený prameň, z ktorého vyviera náboženstvo a nevyhnutnosť modlitby, poznal už Plutarch:² „Keby som prešiel celý zemský povrch, azda našiel by som mestá bez hradieb, bez vzdelanosti, bez bohatstva, bez peňazí, bez škôl a divadiel, ale nenašiel by som mesto bez chrámov a bez bohov, ktoré by nemalo svoju modlitbu, svoje obrady a obeť.“

¹ Paral. 29, 10—18.

² Advers. Colot. Epicur.

Ešte dodáva, že bez náboženstva nemôže sa vytvoriť nejaká trvalá ľudská spoločnosť. Po rozličných pokusoch odstrániť z ľudí úctu k Bohu skfásajú v ľudských dušiach, prirodzene náboženských, nové volania a nové prejavy života a pomeru dokonalého uznania a podriadenosti Bohu.

Náboženská ľahostajnosť pre ľudskú dušu nie je prirodzená, lebo duša ani prirodzene nemôže ostať ľahostajná k Bohu. Ak niekto sa o to usiluje, značí to duchovné umieranie a životnú prázdnotu, to je duchovná šialenosť, ktorou človek zabíja nesmrteľnú dušu, keďže tá bez pomeru k Bohu nemôže mať v sebe život. Pravda, taký prázdny život vedie mnohých, ale nikto nemôže tvrdiť, že to je pre nich prirodzený život, že poznajú smysel života.

Celá ľudská bytosť túži po Bohu a po klaňaní Najvyššiemu, aby uznala svoju závislosť. Celá inteligencia človeka núti poznať múdreho Správcu a Hospodára všetkých stvorených vecí a najmä Božiu dobrotu, a preto vedie človeka k tomu, aby ďakoval Bohu. Vlastný nedostatok, ktorý človek v sebe prežíva, istotne privádza k tomu, aby prosil najvyššieho Pána všetkých vecí, Pána ľudského života a srdca, ktorému najlepšie rozumie. Uznanie nevďačnosti a úrčok najvyššej Božej Velebnosti prirodzene núti prosiť o odpustenie a smierenie.

Stačí teda, aby človek normálne použil svoju inteligenciu a poznal, že celá jeho bytosť nie je prvá príčina vecí, že jej schopnosti a sily podriadené sú prvej Príčine vesmíru, a že teda dobrý pevný životný poriadok môže si určiť iba v pomere k Bohu. Človek iba v tomto pomere k Bohu prirodzene prežíva možnosť naplniť svoju dušu, ktorá túži po blaženosti a po vyplnení svojho cieľa. Človek svojou bytosťou nevyhnutne je postavený do pomeru k Bohu ako k cieľu, a teda môže alebo zadosť urobiť svojmu vznešenému prejavu prirodze-

nosti, túhy po blaženosti, alebo ostávať vo večnom nepokoji svojho vnútra, nikdy dokonale nenachádzajúceho smysel života. Niet inej cesty. Z týchto prirodzených prameňov vysvetľuje sa u všetkých národov náboženstvo a modlitba, či je už pravá alebo nesprávna. Ľudská prirodzenosť nie je ľahostajná k Bohu a k prejavom Božej úcty a slávy.

Tento nevyhnutný a prirodzený pomer človeka k Bohu zdokonalil zásah Božej múdrosti a lásky tým, že Boh milosťou človeka pozdvihol k účasti na svojej prirodzenosti a na svojom živote. Milosťou posvätená duša uchováva celé tajomstvo prirodzenej túhy po Bohu a po blaženosti, ale Boh ho nesmierne rozšíril a duši dovolil zúčastniť sa na Božej blaženosti. Človeka prijal za syna, umožnil mu dosiahnuť dedičstvo večného života. Milosť upravuje náš pomer k Bohu podľa Kristových slov: „Ako ja žijem skrze Otca, tak aj ten, čo mňa bude požívať, bude žiť skrze mňa.“ Kristus pôsobí, že zúčastňujeme sa na jeho milosti a sláve, a to preto, aby náš pomer k Bohu bol lepší, aby sme tak Bohu lepšie vyjadrovali svoje klaňanie, výraz úcty a prosieb, a aby sme skrze Krista mohli aj viac smieriť hriechom urazenú Božiu spravodlivosť.

Vznešený úkon Božej večnej vôle, ktorý nás robí Božími dietkami, usporadúje náš pomer k Bohu. Božia vôľa je účinná a tvorí všetko, čo je nadprirodzene krásne v ľudskej duši; preto našej duši aj vlieva primeranú silu a schopnosť dosiahnuť Boha ako posledný cieľ, zúčastniť sa na jeho živote.

Týmto vznešeným Božím zásahom skrze milosť kresťan dostáva nové duchovné energie, takže nadprirodzený život vštepený je do prameňov prirodzeného života a jeho prejavov, a tak všetko, čo vychádza z našej prirodzenosti, obracia sa k Bohu. Ak teda človek chce, môže

robiť, žiť, poznávať, milovať, ako Boh sám žije, seba poznáva a miluje.

Pravda, modliť sa ako kresťan v posväcujúcej milosti je znak veľmi vysokého a ušľachtilého vnútorného života duše, je to prejav neobmedzenej závislosti od Boha, Otca a Kráľa všetkého stvorenia, značí nesmierne ďakovanie a výraz radosti a šťastia duše spojenej s Bohom, ku ktorému prichádza, značí očistenie a posvätenie duše, po ktorom túži, a tak pripodobňuje sa Božej kráse.

Výraz takej kresťanskej modlitby, t. j. pomeru človeka k Bohu ako dieťaťa, ukazuje Kristus, keď hovorí: „Keď sa modlíte, hovorte: Otče náš, ktorý si na nebesách...“, alebo aj Cirkev svätá vo svojej dennej modlitbe: „Sláva Bohu na vysostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle. Chválimo ťa, dobrorečíme tebe, oslavujeme ťa, ďakujeme ti pre nesmiernu tvoju slávu...“

Tolko nových prejavov života otvára účasť na Božej milosti, že v nás zjavuje sa tajomstvo a bohatstvo otcovského domu, Božieho domu, do ktorého prichádzame výrazom svojej duše a jej schopností, najmä v modlitbe.

Prof. P. Emilián Soukup, OP:

Priateľstvo živé

Živý človek môže byť súčasne zle mŕtvy. Dvaja živí ľudia môžu mať mŕtve priateľstvo, hoci sa zdajú naozajstnými priateľmi. Kresťanstvo je znak priateľstva s Bohom, a predsa v kresťanovi môže byť toto priateľstvo mŕtve.

Mŕtve priateľstvo nie je vec, ktorú by sme museli dlho hľadať. Kedysi bol zvláštnym menom označený názor, ktorý sústavne pestoval mŕtve priateľstvo — indiferentizmus, každý pomer k Bohu prehlasuje sa dostačujúci a správny, každé náboženstvo za rovnako hod-

notné. Sústava zmizla, vec zostala a prešla mnohým ľuďom do krvi.

Lahostajnosť k Božím veciam, lahostajnosť rozumu a lahostajnosť srdca vyznačuje mŕtve priateľstvo. Je síce viera v Boha, niet však záujmu poznať celú pravdu. Záujmy sú inde. Náboženstvo sa pociťuje ako sbierka zákonov a nariadení. Boh je pociťovaný ako zákonodarca ukrytý za svojimi zákonmi, nehľadaný zanieteným zrakom. Ako človek platí dlhy poriadne alebo neporiadne, s tým istým smýšľaním sa „dáva svedomie do poriadku“, „človek sa smieruje s Pánom Bohom“, konajú sa, vynechávajú sa modlitby a náboženské povinnosti.

Stráca sa smysel pre život z náboženstva, lebo veľmi vyvinutý je smysel pre veci života z pozemských zásad. Len keď človek je bezúhonný podľa pozemských zásad. Pozemské zásady sa sledujú so živým a neúporným záujmom, niet však záujmu premyslieť až do posledných dôsledkov taje zásad evanjelia Božieho milosrdenstva a vykúpenia. V každom náboženstve môže človek správne žiť — a je privalený veľký kameň na hrob mŕtveho priateľstva.

Čo tu chýba? Nie je tu reč o neveriacom človekovi; preto je oprávnená takáto otázka. V duši je viera, je aj akási nádej, alebo aj akési dúfanie neba a pomoci Božej; a predsa priateľstvo je mŕtve. Čo tu chýba do živého priateľstva? Mŕtvemu priateľstvu je Boh cudzí. Ak priateľstvo má byť živé, Boh musí byť človekovi blízky. Svätý Tomáš¹ vraví: „Viera a nádej poja s Bohom iba tak, že od neho berú poznanie pravdy a očakávanie dobra; ale láska utkvieva na Bohu samom, k vôli nemu, a nie preto, že z neho niečo máme.“ — Priateľstvo je mŕtve i s vierou a nádejou, ak ho nepreniká

¹ T. Suma, II—II., 23, 6.

a neživi božská ctnost lásky. Tá vlastnosť chýba mŕtvemu priateľstvu, lebo ona je životom priateľstva.

Živé priateľstvo je tam, kde je o z a j s t n é spojenie, kde je jeden s druhým, v druhom, kde sa vlastne len dáva, kde sú len otvorené srdcia, a nielen natiahnuté dlane.

To sú už známe myšlienky, ale treba zdôrazniť dôležitosť a ráz ich vplyvu na priateľstvo. Dôležitosť preto, že živé priateľstvo s Bohom je najdôležitejšia vec kresťanského života, a aj najdrahocenejšia vec. Vplyv lásky k Bohu na priateľstvo s ním zasahuje najmä vieru a nádej; lebo viera a nádej sú prvé kroky a stále základy priateľstva. Láska predlžuje a zrýchľuje kroky, upevňuje základy a na nich tvorí stánok Boha s človekom.

Z obrazu skôr pochopíme, čo to znamená. Uznávame pravdu všade, kde sa nám podáva aspoň s vonkajšími znakmi pravdy. Keď nám hodnoverný človek rozpráva alebo radí, so záujmom vypočujeme jeho zprávy, uznávame jeho oprávnenú radu, azda sa podľa zprávy a rád zariadime; ale nie k vôli človekovi, ale z lásky k pravde a vždy s akousi opatrnosťou. Ale bez opatrnosti celkom náhlou oddanosťou berieme za svoje, čo priateľ hovorí a radí. Lebo ho milujeme — a láska stotožňuje s milovaným.

Kto miluje Boha, má všetky záruky, že jeho láska k pravde nebude poškrvnená, keď za svoje prijme, čo Boh hovorí a radí. Jednou vierou verí Bohu aj ten, kto verí a miluje, aj ten, čo iba verí; ale nie je to rovnaká viera. Sv. Tomáš² vraví, že viera bez lásky nie je dokonalá ctnosť, a že viera je dokonalá, keď jej láska dáva väčšiu ochotu, oddanosť a dôveru. To je ona živá viera, ktorá podľa slov Spasiteľových prenáša hory a jednakou mocou človeka prenáša cez hory ťažkosti, obiet a vzdialenosti k najvyšším cieľom.

² Tamt. 4 a 5.

Láska k Bohu robí vieru živou, a iba tým sa začína náboženský život. Hovorí sa o duchu viery ako o požiadavke náboženského života. Starí menom ducha rozumeli to, čomu my hovoríme impulz, nutkanie, hnanie do pohybu, udržiavanie v čulom účelnom pohybe, a tohto ducha spájali s vôľou. To je duch viery, toľko hľadaný a tak životne dôležitý pre náboženský život: láska k Bohu — Priateľovi. Ani najdôkladnejšie rozumové úvahy o Božej hodnovernosti nám nedajú tú bezpečnú a radostnú istotu, že vierou neutrpí naša láska ku pravde; dá ju iba láska k Bohu. Už nemáme číre presvedčenie o pravde Božej; pravdy viery stali sa v nás životnými.

Jediná božská ctnosť lásky spôsobí, že obsah viery sa nám stane opravdivým návykom, žiarivým svetlom života, ktoré samo a neodbytné sa vždy prihlási, aby pri ňom boli upravené naše pohnútky, myšlienky, reči a naše činy. Skoro tak, ako pravý profesor slovenčiny ani nechce a hľadá chyby v tom, čo číta, a čítané upravuje podľa pravidiel.

A iba vtedy je viera človekovi tým, čím ju chce mať Boh, keď ju človekovi dáva: živou, život dávajúcou mocou. Ako viera nemôže v duši začať bez spolupráce vôle, ako človek nemôže uveriť, dokiaľ nechce uveriť, tak nemôže mať ducha viery a ním vieru dokonalú, dokiaľ naozaj a zo srdca nemiluje Boha. To je posledná odpoveď na otázky, prečo viera a náboženský život ochabuje; to je tiež jediný účinný liek: priviesť človeka k srdečnému a silnému milovaniu Boha. Všetko ostatné, čo múdri podnikajú, je slabé, je honením človeka po vedľajších chodníčkoch, kde mu nakoniec únavou všetko zovšednie. Len láska a cesta k láske nezovšednie ani neunavuje.

Živé priateľstvo, láskou dávajúc viere to, čo duša dáva telu, zasahuje do druhej hlavnej sily kresťanského života, do nádeje. I najväčší

hriešnik môže opravdivo dúfať, že raz dosiahne odpustenie. Dúfa, ale s obavami. Keďže duša má dar svätej lásky k Bohu, dúfa; ale jej nádej láskou dostala dvojaké zdokonalenie, vo svojej povahe a vo svojich pohnútkach.

To nie je nesmelá nádej; je smelá, bezpečná, neohrozená. Nijaké pozemské sklamanie ju nepohne, nijaká prekážka ju nezarazí, láska ju naučí práve v najväčších sklamaniach a pred najväčšími prekážkami s obdivom hľadiť na Priateľa, ktorého podivnú veľkosť a víťaznú moc ukazujú práve tieto prekážky a sklamania, lebo on ich všetky prekoná. Ľudské sklamania sú jej zvesťou Božích triumfov.

Z nádeje strácajú sa posledné zbytky sebeckých pohnútok v očakávaní osobného blaha. Nádej sa stáva obdivujúcim pohľadom na všemocného Priateľa, s ktorým sjednotení zvíťazíme a uvidíme, že sa naše srdce neklamalo, keď k nemu priliplo v bezohľadnej oddanosti.

Priateľstvo živé — hľadáme to slovo v Písme a nachádzame ho u apoštola Pavla: „Teraz trvajú viera, nádej a láska, tieto tri, ale najväčšia z nich je láska.”³

Keď hľadáme živé priateľstvo, musíme hľadať lásku, aby sme mali onu trojicu, ktorá jediná vytvára dokonalosť duše a života. Ako nájdeme lásku, aby sme dosiahli živé priateľstvo? Nekatolíkovi je ťažko dávať odpoveď na tú otázku. Katolík však vie, že tú lásku vkladá do ľudského srdca len Boh sám, že ju tam vloží pri rozhrešení, pri Pánovom stole, že každá sviatosť je rozmnoženie fondu lásky, keď zväčšená milosť dáva láske novú výživu. To je nesmierny význam sviatostí, že v nich máme neklamne istú cestu k živému priateľstvu.

Kedy to všetci pochopíme?

³ 1 Kor. 13, 13.

Božia Matka¹

2.

Ak nehľadíme na protestantov, ktorí „sami nevedia, čo učia“, tak zapieranie slávneho názvu „Božia Matka“ je vždy spojené s narúšaním samého tajomstva vtelenia; preto nečudujme sa, že svätá matka Cirkev vždy proti kacírom hájila Máriino božské materstvo spolu s tajomstvom vtelenia. Každý vie, že tretí všeobecný efezský snem vyhlásil nasledujúci kánon, keď pritom kresťanský ľud jasal: „Ak niekto nevyznáva, že Boh je ozajstný Emanuel, a preto, že Bohorodička je svätá Panna — keďže podľa tela zrodila telom učinené Božie Slovo — nech je prekliaty.“²

Tak aj za nevyhnutné pokladala túto pravdu znova vstúpiť na štvrtom všeobecnom sneme, t. j. na piatom a šiestom chalcedómskom,³ a na carihradskom sneme.⁴ Aj pápež Ján II.⁵ a Pius XI.⁶ znova to zdôrazňovali.

Dôležitejšie svedectvá ústneho podania sú u sv. Ignáca Antiochejského, u sv. Justína, u sv. Irena Lyonského, u sv. Hypolita, ba aj u Tertuliána a Origena.

Písmo sv. nikde takými slovami neučí: „Mária je Božia Matka“; na to vraj už Nestorius sa odvolával, ale — ako sv. Cyril Antiochejský ukázal — neprávom. Sv. Tomáš Akvinský takto určite vyslovuje dôkaz svätého Cyrila: „Hoci Písmo sväté výslovne nehovorí, že blahoslavená Panna je Božia Matka, predsa

¹ Pri prekladaní odborných výrazov usiloval som sa zachovať filozofickú náplň a pritom neuraziť cit slovenského jazyka. Ak sa mi to nepodarilo, vďačný budem za upozornenie. P. A. M. Gabura.

² Srovn. Denzinger, 113.

⁴ 218 a 290.

⁵ 201.

³ Tamt. 148.

⁶ AAS. 1931.

výslovne hovorí, že Ježiš Kristus je pravý Boh — ako je zrejmé z konca prvého listu sv. Jána — a že blahoslavená Panna je matka Ježiša Krista, ako je zrejmé z prvej hlavy evanjelia sv. Matúša. Preto zo slov Písma sv. nevyhnutno nasleduje, že je Božia Matka. Aj v liste k Rimanom⁷ sa vraví, že z Izraelitov podľa tela je Kristus, ktorý je nado všetko Boh požehnaný na veky. A z Izraelitov je iba skrze blahoslavenú Pannu. Preto ten, ktorý je nado všetko Boh požehnaný na veky, naozaj narodil sa z blahoslavenej Panny ako zo svojej matky.”

Ale bohovedci neshodujú sa v tom, ako (modus quo) táto pravda o božskom materstve blahoslavenej Panny vyplýva zo slov Písma svätého.

Obecne rozlišujú sa rozličné spôsoby, ako nejaká pravda môže byť v prameňoch zjavenia; ale nemôžeme povedať, že by v tomto názvosloví vždy bola žiadaná jasnosť a jednota. Vec však nie je zapletená. Nejaká vyhranená pravda môže sa vyjadriť „vlastnými, príslušnými slovami (propriis verbis)”, napr.: Mária je matka Ježiša Krista, ale aj „inými slovami”, napr.: Ježiš Kristus sa počal a narodil z Panny Márie. V oboch prípadoch hlása sa tá istá pravda, ale spôsob vyjadrovania sa líši. Ak teda pravda vyjadruje sa „vlastnými, príslušnými slovami”, zvyčajne volá sa to: výrazne (výslovne), tvarovo (vlastne) rozvinute, aj priamo, (expresse, formaliter-explicite, etiam directe). Ale ak taká pravda vyjadruje sa „inými slovami”, to sa volá: rovnocenne, tvarovo (vlastne) zahalene, (aequivalenter, formaliter-implicite), aj nepriamo (indirecte), čo však nie je také presné.

Okrem toho však takáto pravda môže sa hlásať skrze nejakú inú, v ktorej nie je

⁷ 9, 5.

tvarovo (vlastne) zahalene, ale sprostredkujúco (mediate). Žiadaná pravda totiž musí sa z onej inej vyvodiť rozumovými vývodmi, ktoré nielen ukazujú, že tá istá pravda je v iných slovách, ale že pravda je iná, ktorú predsa správne uzatvárame z prv poznanej pravdy.

Teda niektorí bohovedci mysleli, že pravda o božskom Máriinom materstve vyplýva zo slov Písma sv. len skrže také rozumové vývody, a preto je v ňom iba sprostredkujúco. A tak, keby sa malo božské materstvo poznať len z Písma sv. — keby teda prvý prameň zjavenia, božské podanie, neučil tú pravdu, hoci ju naozaj učí — nemuselo by sa veriť, t. j. prijímať úkonom nadprirodzenej, božskej viery; vyplývalo by totiž z tých právd, ktoré veríme, a bolo by iba bohovedeckým záverom zo slov Písma svätého.

Iní však učia, že tu hovorí sa o nejakej pravde, ktorá je vo slovách Písma sv. tvarovo (vlastne) obsiahnutá. Myslím, že tak sa majú rozumieť aj slová svätého Tomáša. Hovorí totiž, že toto božské materstvo nevyhnutne vyplýva zo slov Písma svätého.

Preto musíme klásť dôraz na tie slová Písma sv., ktoré Pannu Máriu volajú: Matka Ježišova, jeho Matka,⁸ alebo ktoré veľbia materské výsady;⁹ a podobne s druhej strany na všetky slová, ktoré hovoria o Spasiteľovom božstve, a ktoré ako by boli shrnuté u sv. Jána v 20. hl., v. 31. — Ako svätý Tomáš našiel božské materstvo v texte k Rimanom v 9. hl., v. 5., tak ono vyplýva aj z textu sv. Lukáša v 1. hl., v. 35. Anjel Pánov totiž hovorí Márii: „A preto i to sväté, čo sa z teba narodí, volať sa bude Synom Bo-

⁸ Srovn. Mat. 1, 18. — 2, 11, 13, 20. — 12, 46. — 13, 55. — Luk. 2, 34, 48, 51. — Ján, 2, 1, 3, 5. — 19, 25, 26. — Skut. 1, 14.

⁹ Srovn. Luk. 1, 31, 35. — 2, 5, 7. — Gal. 4, 4.

žím." To veru nie je iné, ako keď „inými slovami" (rovnocenne, tvarovo [vlastnej] zahalene) sa povie: „Ty budeš Matkou Božieho Syna, teda Božia Matka!" Nemôže sa dať námetka, ktorá — aj proti mienke pápeža Pia XI.¹⁰ — zvyčajne sa dáva pre Alžbetine slová: „Matka Pána môjho prichádza ku mne?"¹¹ Tieto slová z úst izraelskej dcéry totiž dokazujú, že môžu znamenať iba: Mesiášova matka. Ale nech Židia hocičo mysleli o Mesiášovi, tu hovorí sa o Pánovom anjeli, ktorý podľa rozkazu a v mene Jahve oznamuje materstvo tej, ktorá bola vyvolená za Matku Syna pravého Boha.

Prakticky však málo záleží na tom, ktorí bohovedci viacej blížia sa ku pravde, keďže Cirkve pravdu o božskom materstve nečerpá len z Písma svätého, ale najmä z božského podania; a preto aj nám ju predkladá ako pravdu božsky zjavenú, ako článok viery, ktorý všetci majú verne a vytrvalo veriť.

Predseda oveľa pravdepodobnejšie zdá sa, že už samy slová Písma svätého, ako znejú, stačia na to, aby táto pravda bola predložená ako článok viery.

Univ. prof. Dr. Jozef Babor:

Vo Stvoriteľových službách

2.

Stredovekí lekári, prírodospytci a filozofovia hovorievali: Homo in semen dominium non habet; to znamená, že človek síce je pri rozmnožovaní ľudského pokolenia inštanciou prenesenej pôsobnosti samého Tvorcu, ale ani v tomto odbore nie je neobmedzený pán: Pán života a smrti je iba Stvoriteľ vo svojom najvyššom Majestáte. Jednotlivec teda nemôže

¹⁰ AAS. 1931, 512.

¹¹ Luk. 1, 43.

bez ťažkého hriechu zasiahnuť do tajomstva života, ale predsa má veľkú moc: privolávať nových členov, nových občanov tohto sveta k životu, ba aj viacej, a čo je omnoho dokonalejšie, povolávať týchto občanov pre kráľovstvo nebeské. Cirkev nežiada od rodín „maximálny“ počet detí, ale používanie manželského práva je dovolené, hoci z každého úkonu manželskej povinnosti nemusí nastať počatie. Rigoróznosť opačných názorov je priam protikatólicka. *Conditio sine qua non* je však celkom prirodzené spolužitie manželov, to ostatné je vecou Prozreteľnosti. Svojpomocná regulácia pôrodov, t. j. násilná a protiprirodzená, je vždy hriech, nemravnosť, zločin, ťažké poškodenie zdravia a ničenie všetkého ľudského estetického citu. Ani sama príroda nesmeruje k nejakému „maximálnemu“ počtu potomkov v jednotlivých rodoch, rodinách a ľudských kmeňoch, ale k optimálnemu počtu, pre ktorý má aj svoje regulatívy. Slávny flámsky anatóm, antropológ a biolog na počiatku tohto storočia K o h l b r u g g e veľmi dôkladne a vedecky dokázal, najmä vo svojej monografii ľudského utera, že pri riadnom a prirodzenom spolužití nastane pomaly medzi manželmi ďalekosiahle vzájomné spodobnenie (telesne). Ako je známe, každý živočíšny aj rastlinný druh (species) je obdarený zvláštnymi, svojimi vlastnými, špecifickými, biochemickými sústavnými štruktúrami; ale toto odtieňkovanie bielkovín ide až do jednotlivcov, do indivíduí: moje telo má svoju osobitú bielkovinu (v krvi a i.), ktorá sa tak ľahko neopakuje. Jej najbližšiu bielkovinu, ale predsa odlišnú, mala moja sestra. Cirkev a biológia žiadajú, aby manželstvo uzavieralo sa medzi cudzím a cudzou, a uzavretiu manželstva medzi príbuznými kladie prekážky; len zriedkakedy a vo výnimočných prípadoch dovoľuje medzi takýmito uzavrieť zákonité manželstvo. Teda každý z oboch man-

želov, muž aj žena, má mať, a zpravidla aj má, inú, osobitú bielkovinu. Ale pri správnom a vonkoncom prirodzenom manželskom spolužití nastáva pomaly pripodobnenie sa tela ženy po biochemickej stránke telu mužovmu, až napokon sú temer totožné. Je to iba malá, čiastočná a neúplná, ale predsa výrečná ilustrácia k Božiemu slovu: A budú dvaja v jednom tele. Na tomto stupni biochemického spodobnenia stráca sperma manžela principiálne oplodňovaciu schopnosť pre ovula vlastnej manželky. Toto je ukážka „regulácie“ pôrodov, ktorú vykonáva sama príroda, ale iba pri bezchybnom a prirodzenom spolužití manželov. Ak v tomto stupni manželského života žena ovdovie a opäť sa vydá, veľmi ľahko otehotnie so svojim novým mužom. To zpravidla nastane v podobných prípadoch aj pri cudzoložstve. Nemusí sa teda nijaká rodina príliš starať o počet svojich detí; ale sklamá sa v tomto princípe manželia, ktorí zpravidla celkom prirodzene nevedia o tomto biologickom pomere, ak používanie manželského práva obmedzujú, hoci aj násilím, veľmi (neprirodzene) dlhými časovými medzerami. Neraz som počul podivenie takto poblúdených manželských dvojíc, že v inej rodine, ktorá si nekladie takúto protiprírodnú rezervu, je menej detí ako v týchto „opatrných“ rodinách. Nemožno dosť dôrazne a dosť často pripomínať a opakovať, že najvyšší zákon stavu manželského je celkom prirodzené spolužitie oboch manželov. Pritom však je aj morálne aj biologicky dovolené manželom žiť v dobrovoľnej čistej zdržanlivosti, a jozefovské manželstvo je priam záslužné.

Sviatostné manželstvo je symbol mystického zasnúbenia duše s Kristom. Oratio supra sindonem v ambroziánskom misáli na sviatok sv. Jozefa zneje takto: „Všemohúci, večný Bože, ktorý si najblahoslavenejšieho svojho vyznavača Jozefa podivnou prozreteľnosťou určil za

ženícha najsvätejšej Panny Márie, dožiť, prosíme, aby sme aj my, tvoji služobníci, podporovaní zásluhami a orodovaním oboch, po zasľúbení božskej milosti na zemi umiestení boli nesmierne oblažujúcim manželským sväzkom slávy v nebesách." A prefácia tohto sviatku vraví: „Aby sme boli naveky spojení s твоjím Synom, Ženíchom našich duší." To je teda tá veľká sviatosť a to veľké tajomstvo, o ktorom hovorí sv. Pavol: „Toto tajomstvo je veľké, a ja povedám v Kristu a v Cirkvi."¹

DO VÝŠAV

Z veľkonočných tajov Serafínskej Panny

List bratovi Hieronymovi zo Sieny, z rehole pustovníkov svätého Augustína

V mene Ježiša Krista ukrižovaného a sladkej Márie. Vám, najmilší a najdrahší otec a syn v Kristu Ježišovi, ja Katarína, služobnica a otrokyňa sluhov Božích, píšem v drahocennej krvi jeho a pripomínam si slová nášho Spasiteľa, ktoré povedal svojim učeníkom: „Žiadostivo žiadal som si ješť tohto veľkonočného baránka s vami, skôr ako by som trpel." Tak aj ja vám vravím, brat Hieronym, môj najdrahší otec a syn. A keby ste sa mňa pýtali, akého veľkonočného baránka žiadam si s vami sláviť, odpovedala by som vám: Niet iného veľkonočného baránka ako nepoškvrneneho Baránka, toho totiž, ktorého zo seba urobil milým učeníkom. O sladký Baránok, upečený na ohni božskej lásky a na ražni najsvätejšieho križa! O pokrm najlahodnejší, oplývajúci radosťou, veselím a potešením! V tebe veru nič nechýba; lebo duši, ktorá ti naozaj slúži, si stôl, pokrm aj prisluhovač. Veď vidíme, že Otec je stôl a lože, na ktorom si môže duša odpočinúť; a vidíme Slovo jeho jednorodeného Syna, ktorý sa ti dal za pokrm s takou veľmi horúcou láskou. Kto ti ho priniesol? Prisluhovač Duch svätý. A pre nesmiernu lásku, ktorou nás miluje, nie je spokojný, že iní nám prisluhujú, ale sám chce byť prisluhovačom.

Teda pri tomto stole duša túži spolu s vami sláviť veľkonočného Baránka, skôr ako by zomrela; lebo keď život pomínie, už ho nebudeme môcť sláviť. A

¹ Ef. 5, 32.

vedzte, syn môj, že sluší sa, aby sme k tomu stolu išli soblečení a oblečení. Soblečení, hovorím, s každej sebalásky a záfuby vo svete, s nedbanlivosťou, so smútku a zmätku mysle, lebo nezriadený smútok vysúša dušu; a musíme sa obliecť v jeho najvrúcnejšiu lásku. Ale tú nemôžeme mať, ak duša neotvorí oko seba-poznania, aby videla, že nie je, a ako robievame to, čo nie je, a že na sebe nepoznávame nekonečnú Božiu dobrotu. Lebo keď duša hľadá na svojho Tvorcu a na takú nekonečnú dobrotu, akú v ňom nachádza, musí ho milovať; a láska razom ju odieva pravými a skutočnými ctnosťami, a radšej by zomrela, ako by robila niečo na odpor tomu, koho miluje; ale ustavične bedlivo sa usiluje robiť, v čom on má zafúbenie. Preto miluje, čo on miluje, a nenávidí, čo on nenávidí, lebo láskou splynula s ním v jedno.

To hľa, ona láska, ktorá nás zbavuje každej nedbanlivosťou, nevedomosti a smútku. Lebo pamäť sa prebúdzá, aby si odpočinula s Otcom, keď človek pamätá na Božie dobrodenia; rozum zasa so Synom, aby s múdrosťou, svetlom a poznaním poznával a miloval Božiu vôľu. A razom povznáša svoju lásku a túhu, a stáva sa milovníkom svrchovanej a večnej Pravdy, takže môže a chce milovať a žiadať si iba Krista ukrižovaného. A nič ho neteší, ak len znašaf jeho potupy a trýzne; a tak ho to teší a tak sa mu to páči, že má nedôveru ku všetkému ostatnému. Za slávu považuje pre Krista trpieť krivdy a prenasledovania sveta a diabla.

Roznecujte teda, roznecujte oheň svätej túhy a hľadievajte na Baránka, ktorý vykrvácal na dreve najsvätejšieho kríža; lebo inakšie nebudeme môcť jesť z tohto sladkého a ctihodného stola. Usilujte sa, aby v celej vašej duši bol zasadený a vztýčený strom najsvätejšieho kríža; lebo s toho stromu natrháte ovocie pravej poslušnosti, trpezlivosti a hlbokkej pokory, a vo vás odumrie všetka záfuba v sebe a sebaláska, a dostanete hlad, aby ste pojedali a ochutnávali duše, keď uvidíte, že z hladu po našom spasení a po Otcovej cti ponížil a dal sa potupnej smrti na kríži ako šialený, omámený a do nás zamilovaný. To hľa, veľkonočný baránok, ktorého si žiadam s vami sláviť.

A keďže sme povedali, že máme pojedaf a ochutnávať duše, moja duša túži vidieť to na vás, lebo ste hlásateľom slova Božieho. Chcem teda, aby ste boli vyvolenou nádobou, plnou ohňa najhorúcejšej lásky, aby ste nosili sladké Ježišovo meno a zasievali toto vtelené slovo Kristovo na poli duše. Ale vyzývam vás a chcem, aby ste žatvu zo semena — shromažďujúc totiž úžitok z tvorov — složili na česť večného Otca, dávajúc totiž česť a slávu jemu a ničiac všetku vlastnú slávu a záfubu v sebe samom. Lebo inak by

sme boli lupiči a kradli by sme, čo je Božie, a dávali to sebe. Ale myslím, že toto z Božej milosti sa nás netýka; lebo zdá sa mi isté, že prvý popud a začiatok je len pre Božiu česť a spasenie tvorov.

Ale istotne sa nám stáva, že mávame nejakú záľubu vo tvoroch. Ale, keďže chcem, aby ste boli dokonalý a vydávali ovocie dokonalosti, nechcem, aby ste milovali nejakého tvora, ani ako člena rehoľnej spoločnosti, ani osebe, ale len v Bohu. Ale rozumejte, ako hovorím. Lebo viem, že milujete v Bohu duchovne; ale niekedy človek — buď že na to málo dbá, alebo že má povahu k tomu náchylnú, ako vy — miluje duchovne a v láske hľadá záľubu a potešenie, takže niekedy smyselnosť má v tom podiel, čo aj pod farbou ducha. A keby ste mi povedali: „Po čom to poznám, že vo mne je táto nedokonalosť?“, odpovedala by som vám: Keby ste videli, že milovaná osoba nie je vám v niečom po vôli, to jest, že buď nie je k vám taká, ako zvyčajne býva, alebo sa vám zdá, že niekoho iného viac miluje ako vás, a ak vtedy zmocňuje sa vás nevôľa alebo akási polovičná neľúbosť, zmierňujúca, oslabujúca lásku, ktorú ste prv mali, buďte istý, že tá láska bola ešte nedokonalá. Ako ju teda urobíš dokonalou? Najdrahší syn, dávam vám iba ten spôsob, ktorý kedysi prvotná Pravda povedala svojej služobnici, keď vravela: „Moja najdrahšia dcéra, nechcem, aby si robila ako ten, čo z prameňa zdvíha nádobu plnú vody, a pije, keď ju vyňal, a tak ostáva prázdna, hoci to ani nepozoruje. Ale chcem, aby si plniac nádobu svojej duše a splývajúc láskou a zaničením v jedno s tým, koho miluješ z lásky ku mne, nevnímala zo mňa, prameňa živej vody; ale tvora, ktorého miluješ z lásky ku mne, drž ako nádobu vo vode, a tak nebudeš prázdna ani ty, ani ten, koho miluješ, ale ustavične budete plní božskej milosti a ohňa najvrúcnejšej lásky.“ A vtedy sa vás nezmocní nevôľa ani nejaká neľúbosť. Lebo kto miluje, aj keď vidí všelijaké počínanie, alebo že sa ho milovaný stráni, nikdy nemá z toho skľučujúce bolesti, len keď vidí a počuje, že žije v sladkých a opravdivých ctnostiach, lebo miloval ho pre Boha, a nie pre seba. Ešte by cítil akúsi malú svätú nežnosť, keby videl, že sa vzdáva od toho, čo miluje. Tu hľa, pravidlo a spôsob, ktorého chcem, aby ste sa držali, aby ste boli dokonalý. Viac nevravím. Ostávajúce vo svätom a sladkom milovaní Božom. Ježíš sladký, Ježíš láska!

Sv. Katarína Sienská, OP.

Radosť v Bohu je základom našej radosti

Neprestajná radosť v Bohu je počiatkom mojej vlastnej radosti. On, ktorý je, On, Veľký, Mocný,

Múdry, Dobrý, viem, že ma miluje. Pred ním nič nie som. Čo mám, dostal som od neho, lebo je Bytosť jediná. Som malý, stratený ako prášok a ešte menší v nesmiernych svetoch.

Kto ma miluje? Niekoľko ľudí z rodiny, niekoľko málo priateľov, ostatní, všetci ostatní sú pre mňa cudzí, to jest takí, ktorým som ľahostajný, neznámy. A aj tí, čo ma milujú, čo mi môžu dať, akú radosť mi môžu dať? Aj tí najlepší, aj tí najoddanejší, aj tí najnežnejší môžu veľmi málo pridať k mojej radosť; rozumiem to tak, že nemôžu mi dať radosť hlbokú, radosť trvalú. Napokon každá ľudská radosť mlčí pred hrobom. Tam za mnou nesotúpi.

Ale o Bohu viem, že ma miluje, mňa, ktorý som taký malý. Miluje ma odjakživa. Som v jeho mysli, v jeho srdci, a to od večnosti. Boh nebol nikdy bez o mňa. Miluje ma a jeho láska je nezmeniteľná, večná. Vždy ma miluje a vždy mi môže so svojou láskou pomôcť, o tom nepochybujem. Jeho radosť, radosť jeho lásky je mi naporúdzí, je pre mňa, večne pre mňa skrze jeho milosť, ako večne v ňom kotví skrze jeho prirodzenosť.

Keď si teda pomyslím, že Boh ma takto miluje, že mám istotu z jeho lásky, prežívam hlbokú radosť, takú vnútornú radosť, ktorá preniká samu hĺbku môjho žitia, a k tomu takú dobrotivú, že ma prenáša a upevňuje v radosť Božej navždycky.

Poviem si: Som istý, že Boh mi patrí. Nikdy ma neopustí, nikdy na mňa nezabudne, nikdy ma neodženie. A moja radosť je dokonalá.

Zaiste ešte môžem byť skúšaný na povrchu, v tele alebo v srdci utrpeniami viac menej bolestnými, ale jednako cítim v hĺbke duše svojej radosť, ktorá prýšti pre mňa z vedomia, že Boh ma miluje a že sa môžem celkom iste naňho spoliehať.

Čo mi má tak záležať na ostatnom, keď Boh mi ostáva navždy? P. Mortier, OP.

Magnifikat života

Keď latinské slovo magnificare rozdelíme, značí veľkým robiť. Môžeme Boha väčším robiť? Na prvý pohľad zdá sa to rúhanie. Veď Boh je nekonečné more dokonalosti a prameň pravej veľkosti. „Pane, tvoja je veleba a moc, sláva a víťazstvo, vo tvojej ruke je veľkosť a vladárstvo nad všetkým“, už v dávno zašlých vekoch spieval svätý Prorok. A ak v duši skfšajú túhy po pravej veľkosti, to je len sväto-poburujúci dotyk vln z večného mora veľkosti, do ktorého nemožno doliať ani kvapku, hoci v mohutných prúdoch rozlieva sa na tvorstvo.

A predsa človek môže Boha robiť väčším. Nie v ňom samom, ale v sebe. Veľký Origenes povedal,

že Spasiteľ je obraz neviditeľného Boha a duša stvorená je na jeho obraz, aby bola obraz obrazu. Keď teda svoju dušu zväčšujeme skutkami, myslením alebo slovom, vtedy Boží obraz sa zväčšuje, a aj Pán, ktorého obraz je v našej duši, stáva sa väčším.

Verne dívaj sa na obraz neviditeľného Boha, s láskou zahľad sa do božskej tváre Krista Pána a dávaj sa očarovať jeho nenapodobiteľným pohľadom, ktorý skúma srdcia. V prezívanej viere pocítiš, že vplývajúca nadprirodzená milosť robí Boží obraz v tebe väčším. Tak vždy dokonalejšie spodobníš sa tomu, ktorý ňa stvoril na svoj obraz, ktorý ty si hriechom znetvoril. Vôľa dobrého Otca, ktorý všetkých chce objat vo svojom sladkom náručí, je, aby si aj ty bol podobný obrazu jeho Syna, bo on je prvorođený medzi mnohými bratmi, ako hovorí sv. Pavol. Ak tvoje čítanie, myšlienky, slová a všetku činnosť preniká svätá láska, buď istý, že Boží obraz v tebe mocnejšie žiari a zväčšuje sa; a aj Pán, ktorého obraz je vo tvojej duši, stáva sa väčším. To je tvoje Magnifikat, ktoré máš spievať po celý život. Ono je začiatkom novej piesne, ktorú máš raz večne spievať Kráľovi vekov v nebeskom Sione.

P. Aquinas Mária Gabura, OP.

Úryvky z denníka nasledovníčky malej Terézie

Ako keby Pán Boh ma bol stvoril len pre blaženosť. Ale koľko ráz som si už povedala: Aká som blažená! Pán Boh má radosť z duše, ktorá je veselá, preto mu chcem radosť urobiť svojou blaženosťou. Budem sa usilovať, aby to bolo vidieť aj na mojom vonkajšku, aby nikto nemohol povedať, že mám zlú vôľu. Veď je to nemožné, aby blažený človek mal zlú náladu. V škole sa dievčatá vždy čudovaly, keď ma videly vždy usmievavú. A mne bolo zas to divné, že ony nie sú šťastné. Aj za to môžem ďakovať len Pánu Ježišovi. Dávno, keď som bola ešte otrokyňou smrteľného hriechu, videla som ten svet čierny, bola som nespokojná a nanajvýš nešťastná. Z tohto biedneho stavu, zo špiny hriechu Pán ma vyzdvihol s veľkou láskou, očistil ma, do srdca mi zaštepil neuhasiteľnú túžbu za všetkým, čo je krásne a veľké, a pomaly som dostala za podiel úplnú spokojnosť. Teraz som celkom v jeho rukách. Viem, nech sa stane so mnou čokoľvek, všetko sa stane s jeho vedomím a súhlasom, teda pre dobro mojej duše. Teda hlavný prameň mojej blaženosti je: nemám sa čoho báť, som v rukách láskavého Otca. Druhý prameň je: toľko krásy je v živote, zvlášť v duchovnom živote, sladký pokoj srdca a to vedomie, že Pán Ježiš je spokojný, alebo nádej, že bude so mnou spokojný, láska, najmä nežná láska

Pána Ježiša ku mne, ktorú mi tak často prejavuje. Len aby duša to pochopila. Tohto leta ma obdaroval mnohými malými radosťami. Vnútrojnými malými radosťami, ktoré vyvierajú z hĺbky srdca, ktoré nemožno ani vyjadriť; sú také tajomné ako raňajší svit sinka, ktorý sa skveje na poľných kvietkoch. Pán Boh mi dal takú dušu, aby som sa mohla všetkému tešiť. Koľko ráz ma naplnilo nekonečnou radosťou to vedomie, že mám dušu, ktorá je iskra od Boha alebo to, že žijem, alebo že je tak mnoho dobrých ľudí. Už viem, preto sú mnohí takí nešťastní, lebo blaženosť hľadajú inde, ako u kráľa blaženosti, u Pána Ježiša.

ŽIVOT

Dobredenia exercícií

Exercičné hnutie zapúšťa hlboké korene. Ale ako pred každým ľudským hnutím nájdeme pro et contra ľudí, i v tomto náboženskom hnutí zdajú sa byť mienky rozdelené: horliví katolíci nevynechajú exercície ani jeden rok, kým katolíci slabšej chrbtovej kosti nevedia nájsť cestu do exercičných domovov. Chceli by sme im pripomenúť vašim sprostredkovaním, dobrí katolíci, tie dobredenia, ktoré duševné cvičenia donášajú a ktoré, keby sme chceli svetsky sa vyslovovať, museli by sme kvalifikovať nesmiernymi. Už s prirodzeného hľadiska vychádza z exercícií závan dobrodení do bolestí dnešného sveta. Najväčšou chorobou dnešného človeka je všetko zľahčovať a neprenikať svojím myšlienkovým pohľadom do jadra vecí. Smäd po hmote a rozkoši zoslabuje k tomu ešte v duši túžby po vyšších dobrách. Duševné cvičenia vedia ho výdatne liečiť. Dávajú človekovi možnosť, aby premýšľal o svojom životnom ciele, aby súdil o cene tohto sveta, a to s určitým odstupom. Nútia ho, aby dokonale skúmal seba. Dostáva sa mu viacej svetla, aby videl, čo si má o sebe myslieť a čo nie. Rozum jeho začne posudzovať veci s väčšou správnosťou, vôľa sa mu upevňuje pri dobrom, skutky jeho sa podrobujú ideálu presne ohraničenému, človek sa takto stáva pánom nad sebou a bude sa vedieť umiestiť vo veľkom kolobehu sveta čestne a poctive. Ale nám by viacej išlo o nadprirodzené dobro exercícií, hoci, ako sme videli, musíme vítať už aj ich prirodzené dobro. S hľadiska nadprirodzeného exercície značia oveľa viac. Tam, kde bola oslabená viera, dostane sa jej sily nebývalej. Tam, kde bola zahášaná láska, dostane sa jej ohňa v požehnanom množstve. Z obyčajného človeka, ktorý veľaráz a, bohužiaľ, často ráz

skryje sa pod šaty inteligentného činiteľa, stane sa kresťanský človek, a to je taký zisk, ktorý nevyvážia nijaké hodnoty sveta! Taký človek potom porozumie cene života lepšie videného ako pod spektrom vlastného klamného zdania. Slúžiť Bohu, striasť sa biedneho prisluhovania márnostiam, preniknúť sa hrôzou hriechu a spásanosnou bázňou Božou, to sú okrem najväčšieho pokladu milosti posväcujúcej najkrajšie duševné zisky jedných duchovných cvičení. Vnútorň pokoj a dobrá spomienka budú už len na výdatný prídavok. A ak chceme, i sociálne znamenajú niečo exercície. Vzbudzujú a rozvíjajú blahodarného ducha katolíckeho apoštolátu, ktorý v súčasnom svete je najhlavnejšou složkou na zaokrytie náboženských potrieb, takých, hlbokých a neodvratných. Preto, milí priatelia, do svojho celoročného programu životného treba vsunúť aj tie tri-štyri dni jednoduchých duševných cvičení.

Starosť o chrámy

Nikto z katolíkov nepochybuje o posvätnosti, ktorá dýcha z našich chrámov. Ešte aj inoverci, ba i neverci chovajú sa v pokojných časoch úctivo k nim. Keby sme sa však spytovali, či sú naše chrámy túžobne vyhľadávanými miestami duševného oddychu okrem ranných, prípadne večerných bohoslužieb, narazili by sme na problém, ktorého dôležitosť by bolo dobre riešiť. Pravdaže, nájdú sa katolíci, ktorí nevedia nájsť cestu do chrámu, hoci je niekde celkom blízko ich domu. Ale sú, vďaka Bohu, katolíci, ktorých duša chcela by sa ne jeden raz cez deň takrečeno pozrieť z tváre do tváre Najsvätejšiemu, chcela by sa dostať do intímneho styku s Ním, cíti potrebu striasť so seba farchu chvíle a započúvať sa na chvíľu do božskej hudby, ktorá zneje tajomným tichom chrámu. A predsa určité okolnosti neprispievajú na uskutočnení tejto duševnej túžby! Buďme úprimní a priznajme sa: mnohé naše chrámy svojim zovňajškom neprifahujú, svojim prostredím nepovznášajú, svojim okolím neladia srdce a dušu človeka do božského rozhovoru s Bohom. Nehovoríme, že chrámy majú byť miestami, na ktorých sa prekonáva skúška umeleckosti. Ale je isté, že spomínané príčiny mali by sa už pre posvätnosť chrámu samého odstrániť tam, kde sa predstavujú. Potom aj duše nájdú v ňom svoje pravé prostredie. V mnohých chrámoch musí sa božský Spasiteľ uspokojiť s chladnosťou, ktorej sa mu dostáva. A jednako z chrámov žiari nevýslovné teplo, len veriaci veľa ráz neusilujú sa ho zachytiť do prítulného celku, aký by mal zaváňať ovzduším chrámu. Pravdaže, Spasiteľ rozdáva svoje milosti v chráme,

i keď jeho výstavba a výzdoba neprifahuje. Koľko však ľudí prišlo by si tieto milosti vyprosovať, keby ich chrámy svojou výstavbou, vnútorným zariadením a okolím uspokojovali! Estetika chrámu mala by zabrať viac času v starostiach ľudí. Nejde tu o to, aby sme mali bohatstvom a skvostami zaťažené chrámy. Sv. farár arský bol služobník chudoby a jednako pre chrám vyberal vždy tie najkrajšie veci, lebo — hovorieval — pre Spasiteľa nie je nič na svete dostatočne krásne. Obetavosť veriacich je u nás predsa príslavná. Len treba, aby bola podnietená iniciatívou pastiera. Chrám má byť najkrajšou budovou v obci, pomocou moderných technických prostriedkov najkrajšie zariadenou, primerane, pravda, k životnému postaveniu veriacich, ale tak, aby v každom chráme sa dobre cítil každý veriaci, na vidieku i v meste. Chrám má byť veriacim prístupný a podľa miestnych pomerov otvorený cez celý deň. Ľudská múdrosť i tento problém by vedela vyriešiť. Kde nieto na dlhšom okolí chrámu, napríklad v odľahlých mestských štvrtiach, tam by mohla byť vystavaná kaplnka, v ktorej by bola Sviatosť oltárna na poklonu veriacich. Koľko veriacich by prišlo na adoráciu do takého stánku, potvrdila by len skutočnosť! Treba tiež vážne premýšľať o možnosti vykurovať chrám v zimnom období, veď nijaké predpisy sa proti tomu nestavajú. Aj okolie chrámu treba upraviť tak, aby bolo primerané k jeho posvätnosti a vábilo i duše. O vnútri, jeho sveteľnosti, prípadne stmavení teraz nehovoríme. Chceme len zdôrazniť, aby sa vyniesly z chrámu veci tam nepatriace, ktoré sú len zbytočné, a aby sa pribraly veci, ktoré len prispievajú k pobožnosti veriacich. Nemôžeme a nechceme vyčerpať tu všetky požiadavky. Na záver len toľko ešte, že starosť o chrámy mala by zabrať väčšiu časť nášho času. Potom sa môžeme úfať, že prepotrebné eucharistické hnutie, konkretizované v úcte k najsv. Sviatosti, zapustí u nás hlbšie korene. Pokiaľ to nebude, nebude ani náboženský život u nás hlbší a bude ostávať na mnohých miestach a v mnohých dušiach len na chatnom povrchu. Lyrika chrámov musí byť vábivá, lebo je predzvesťou budúcich osláv, ktoré očakávame v nádejnom splnení v nebi. jh.

Sobranosť

To znamená, že usilujem sa myslieť vždy prízračne alebo aspoň priesvitne na Boha. Tým sa nechce povedať, že nesmiem myslieť na svet a na jeho starosť. To šťastie majú len zavretí mnísi a mníšky, šťastliví ľudia. Tým sa chce povedať len toľko, že aj keď myslíš, napr. na kino, ktoré si chceš večer po-

zrieť, myslíš na to pred tvárou Boha. („Aj On o tom vie! Páči sa mu to? Nedám pohoršenie? Môžem si to dovoliť?“) — Aj keď sedíš v úrade a preberáš akty o hnusnom zločine, aj vtedy tvár Večného vo dňoch sa ti vždy predstavuje medzi riadkami vyblednutých aktov, zo širokých okrajov, a hlavne z dolného margu, veľmi širokého, a tak teda voľného pre voľný vzlet tvojej duše k Bohu. — Augustín sa hneval na seba, keď zistil, že hľadá na bežiacého zajaca v poli a ani aspoň priesvitne nemyslí pritom na Boha. To je cesta k ideálu, to je smer.

M. Ch. H.

Nuda

To súvisí so sobranosťou. Prázdny človek vie sa hrozne, až zúfalo nudiť. Je celý „otrávený“ od prázdnoty. Človek duchovný sa smeje hrôze obmedzených tvorov ľudských, ktorí sa desia nudy. Keby chcel povedať frázu, povedal by, že on slovo „nuda“ vymazal zo svojho slovníka. Pre duchovného človeka sa totiž nuda — príšerná skutočnosť pre prázdnych ľudí — mení na nič, na bezvýznamnosť. (Zvláštne, že „nuda“ sa vo španielčine po malinkej zmene mení na „nada“, t. j. nič.) Totiž: Nuda nemá v sebe nič hrozivé; ba Duch Boží mení ju v otvorenej duši na veľmi bohaté chvíle. Len sa treba naučiť chytiť Boha za ruku a nahmatať mu láskou teplo bijúcu tepnu — a bohatosť chvíle je krojzovská. A neviditeľná tepna lásky Božej sa ľahko nájde, jediným hmatom — nie ako dr. Griffín musel hľadať vracajúcemu sa neviditeľnému mužovi tepnu. Pozri sa na seba a zistíš, že si snáška dobrodení Božích. A nemáš, už i pre toto, na čo myslieť vo voľnej chvíli?

M. Ch. H.

Priechod¹ zo života do života

Fyzické alebo chemické pôsobenie na nerasty môže pozmeniť ich tvárnosť. Každé semienko nie je nič iné ako uložený, spiaci život. Pôsobením tepla, vlhky a svetla život v semienku sa prebudí a nastane vegetácia.

Z vôle rodičov, keď Boh vdýchne dušu do zárodku, nastáva život ľudský. Čo je stvorené, všetko je len prechodné. Len Boh je bez začiatku a bez konca. Duchovia sú síce stvorení, majú začiatok, ale nie koniec.

V obciach, najmä v mestách, sú prechodné domy. Chodník na poliach alebo v húštavách lesov je priechod, ktorý sblízuje cestu. Člnkom alebo kompou dostaneme sa na druhý breh rieky. Čo je živé, všetko sa hýbe, pozmeňuje svoju tvárnosť.

¹ Používame slovo priechod, keďže ide o smrť, ktorá je ulička medzi pozemským a večným svetom.

Stály pohyb, ktorý mení tvárnosť, napokon do-speje k priechodu. Tento priechod u ľudského života by sme mohli nazvať smrť. Človek priechodom, smrťou, ako složitý tvor nezanikne.

Zákon príčinnosti celku vo složitých veciach nás presvedčuje, že v celku druhotné čiastky podrobené sú prvotným. Podriadené je závislé od nadriadeného. Vyššie, dokonalejšie, nasleduje nižšie, bezvýznamnejšie. Telo ľudské ako dočasná schránka duše po upotrebení zanikne podľa zákona prírody, premení sa na to, z čoho bolo vzaté. Ale, ako spiace semienko sa prebudí k vegetácii pôsobením priaznivých okolností, tak i telo ľudské z dočasného spánku premení sa z Božej vôle vo večnú schránku duše.

Kedy nastane priechod zo života časného do večného, to nám objasní porovnanie a usudzovanie. Pokiaľ obranný boj v každej čiastke tela je na povrchu, víťazí nad nepriateľom; nevedomujeme si ten boj, dobre sa cítime. Keď nepriateľ začína mať prevahu, hovoríme o chorobe. Pri menšej odolnosti choroba sa šíri a môže vzplanúť v celom tele. Pre ochabnutý obranný boj nastane vysilenie alebo strata vedomia.

Priechod zo života časného do života večného, smrť, nenastane zoslabnutým prejavom života ani nie posledným úderom srdca alebo snížením telesného tepla alebo iných známkov upomínajúcich na priechod, na smrť; ale istotne sa môže tvrdiť, že nastala smrť vtedy, keď sa nepriateľ vzmohol na prevahu obrany, a tým začína sa rozkladný proces, ktorý pomaly prechádza do celého tela. Keď už dočasná telesná schránka duše prestáva byť príbytkom nesmrteľnej duše, v tej chvíli, na tom istom mieste osvietená vidí svojho Sudcu.

S telom lúčiaci sa duša, Bohom osvietená, vidí ako na filme celý priebeh života, a podľa toho vidí svoje zatratenie alebo spasenie, ako totižto zariadila celý svoj život. Na ktorú stranu podpílený strom padne, na tej ostane ležať. Už nič nepomáha v tej chvíli. Nijaká výhovorka neospravedľuje. Nekonečná spravodlivosť a nekonečné milosrdenstvo rozhoduje. Preto prosme Pána Boha, aby nás súdil podľa milosrdenstva...

Nič nedá sa na tom meniť; závisí všetko od nás, ale len pokiaľ sme schránkou duše. Dobrá vôľa je v našej moci, ostatné závisí od milosti Božej. Dá nám toľko milosti, koľko potrebujeme. Smrť je istá, len nevieme hodinu, v ktorú príde. Preto nech je naša životospráva taká, aby sme neboli prekvapení, ale pripravení povedať pri priechode zo života dočasného do života večného: V Tebe som dúfal, Pane, a nebudem zahanbený na veky!

— K. —

LITERATÚRA

Dr. EDMUND KALT: *Werkbuch der Bibel*. Verlag Herder, Freiburg im B., 1941, str. 578, viaz. RM 11.80. Medzi najlepšie biblicko-náboženské diela posledných čias patrí táto kniha. Podáva vedecký výklad inšpirovaných slov na podklade najnovších teologických, filologických a archeologických bádání. Text sv. Písma je vysvetľovaný systematicky; keď čítate a študujete dielo, máte jasný prehľad o všetkom. Vo svetle tradície a cirkevného učenia rieši autor všetky problémy, ktoré majú vzťah ku katolíckej vierouke. Tento prvý sväzok obsahuje výklad Starého zákona. Pravda, autor vysvetľuje len tie miesta posvätných kníh, ktoré majú aspoň nepriamy vzťah k článkom viery, ale pritom nestráca kontakt s celkom. Naozaj je to krásny komentár, biblická katechéza a biblická teológia. V každodennom živote počujete mnohé námietky, ktoré vraj potvrdzuje i sv. Písmo. K. kniha rieši všetky takéto otázky. Jednotlivce mnoho získa, keď svoje náboženské vedomosti obohatí študovaním tohto výkladu. Ale knihu budú vitaf najmä katechéti a profesori náboženstva. Tým ju odporúčame najviac, lebo nájdú v nej výklad slova Božieho, primeraný schopnostiam študujúcej mládeže a jednako kritický a vedecký. — im —

Dr. JOSEF HOLZNER: *Paulus*. Verlag Herder, Freiburg im B., 1940, str. 501, 50 ilustrácií, viaz. RM 7.40. Kto bol sv. Pavol? V akých časoch žil? Čo znamená dnes pre nás? To sú otázky, na ktoré vedecký svet čaká odpoveď, najmä od vystúpenia Nietzscheho a Lagarde. Odpoveď je naporúdzi: Pavol bol apoštolom národov! Toto slovo povedá mnoho, ale nie pre každého. Holznerova kniha to vysvetľuje. Nie je to číro psychologická štúdia, ani nie výňatok z pavlovej teológie, ale nie je to ani životopis vo vlastnom slova smysle. H. kreslí apoštola národov v historickom svetle jeho čias i jeho rovesníkov, s ktorými žil, pracoval i politizoval a usiloval sa vtlačif židovskej kultúre pečať všeobecnosti. Pavol stojí pred ním nie ako človek, ktorý už od kolísky úctivo vyslovoval meno Krista, lež ako farizej, ktorý horlil za slávu kráľovstva Jahwe na zemi. V jeho hrudi blčí oheň nenávisťi proti všetkému, čo nie je rabínske. A ten veľký rabín stáva sa šíriteľom novej zvesti Kristovej medzi všetkými národmi. Zanechá po sebe mohutné teologické dielo: listy, z ktorých poznáme jeho mentalitu. H. kniha kreslí dušu apoštola národov a môžeme povedať, že je to obraz dokonalý a veľmi zaujímavý. Kto chce poznať sv. Pavla v historicko-teologickom svetle,

v H. knihe nájde kľúč ku všetkému. Knihu odporúčame bohoslovcem a vôbec tým, čo sa zaoberajú pavlovskou bohovedou. — im —

Dr. FRANZ MEISTER: Die Vollendung der Welt im Opfer des Gottmenschen. Verlag Herder, Freiburg im B., 1938, str. 248, viaz. RM 5.40. Málo je tých, čo poznajú, aký je vzťah medzi našim duchovným životom a sv. omšou. Pravdy viery načim prežívať, no a ktorý článok viery mal tak hlboko preniknúť náš duchovný život, ako ten, ktorým vyznávame nekrvavé obnovenie kalvárskej obety pri sv. omši? Práve preto, že sa denne zúčastňujeme na sv. omši, nevieme akosi čerpať z tohto prameňa nadprirodzeného života. Nieкто by hádam chcel, ale nevie ako. Autor naozaj majstrovsky ukázal, že naša duchovná dokonalosť celkom závisí od sv. omše, pri ktorej sa nám rozdeľuje ovocie kalvárskej obety. Prednosť knihy spočíva v tom, že duchovný život rieši v „eucharistickom svetle“, z ktorého katolík prijíma všetko. Kniha je dobrá na rozjímanie. — im —

OTTO KARRER: Die geheime Offenbarung. Verlag Benziger, Einsiedeln/Köln, 1940, str. 192, viaz. RM 4.40. „Čítal by som zjavenie sv. Jána, keby som mu rozumel.“ Radi by sme vo Zjavení rozumeli mnohým veciam, ale ako? Tí, čo si vysvetľovali Zjavenie sami, blúdili, a mnohé sekty vznikly tak, že si falošne prisvojily nejakú náuku zo Zjavenia, ktorá tam nebola. A nájdú sa veru i dnes ľudia, ktorí si vykladajú apokaliptické zjavenie podľa toho, ako sa im to hodí. K. vysvetľuje videnia sv. Jána na vecnom základe. Kladie veľký dôraz na vnútornú hodnotu knihy, a jej význam vidí v tom, že obsahuje náboženské dejiny Cirkvi a jej osudy tu na zemi. Do tohto rámca zapadá i druhý príchod Kristov a posledný súd. V knihe je spracovaná najlepšia literatúra z tohto odboru. Kto teda túži po krátkom a vecnom výklade Zjavenia, nech si prečíta toto dielo; odporúčam ho najmä laikom. Bude to pre nich kľúč k pochopeniu mnohých záhadných videní a predpovedí. — im —

FRIEDRICH SCHNEIDER: Unterrichten u. Erziehen als Beruf. Verlag Benziger, Einsiedeln/Köln, 1940, str. 237, viaz. RM 5.80. Viacerí významnejší pedagógovia napísali už dobré štúdie o výchove a vyučovaní, ale systematická a dokonalá štúdia ešte chýbala. Podľa nemeckých kritik túto medzeru vyplňuje táto kniha. Keď si ju prečítate, presvedčíte sa o tom, že je to dielo, aké sme dosiaľ nemali. Autor vychádza od pojmu: výchova a seba-výchova. Poukazuje na historický vývin týchto po-

jmov v rámci najširších filozofických a sociologických náuk. Študuje problém výchovy od materskej školy až po univerzitu. Medzitým poukazuje na spoluprácu učiteľov, vychovávateľov s rodičmi, a všima si i spoločnú výchovu, ktorá je vlastne tiež len pokračovaním výchovy v rodine. Je to filozofická pedagogika, v ktorej hovorí skúsený učiteľ, vychovávateľ a vedec. Knihu by si mali prečítať naši vychovávateľa, lebo táto práca v pedagogickej literatúre je cenným prínosom. Knihu by treba bolo poslovenčiť. — im —

NORBERT ROCHOL: Die Ehe als geweihtes Leben. 3. vyd. Verlag Laumann, Dülmen in W., 1940, str. 176, viaz. RM 2.90. V krátkom čase táto kniha vychádza v treťom vydaní. Nové postrehy, nové úsudky autora vyvolaly ostrejšiu kritiku francúzskych a belgických dominikánov, ktorou sa objasnili viaceré nejasné formulácie prirodzenej i nadprirodzenej lásky, ktorá je subjektívnym základom kresťanského manželstva. Pochopiť tajomstvo manželského života je veľmi dôležité. Práve dnes vidíme, že zle sa vysvetľuje už s prirodzeného stanoviska pomer medzi mužom a ženou. A čo povedať o tom, keď Cirkev učí, že medzi mužom a ženou je tak pomer, ako medzi Kristom a Cirkvou? Ako objasniť dôležitosť a význam sviatostného manželstva? Ako presvedčiť ľudí o záväzkoch vyplývajúcich z tohto tajomstva? R. knižka odpovie na všetko. Postavená na metafyzických princípoch sv. Tomáša a na najnovších cirkevných dokladoch jasne vysvetľuje, že rodina bez sviatostného charakteru nemôže byť bunkou ľudskej spoločnosti. Kniha je nanajvýš aktuálna, môže si ju prečítať i nekatolíci. Odporúčam ju kňazom a sociálnym pracovníkom. — im —

JOSEPH KUCKHOFF: In Christi Gefolgschaft. Verlag Laumann, Dülmen in W., 1940, str. 542, viaz. RM 8. Kristus musí byť vzor rodinnej výchovy. Dvetisícročná skúsenosť dokazuje, že Kristov príklad bol vždy najúčinnnejší. A život P. Ježiša predstavuje nám Cirkev cez celý rok. Keď teda rodičia chcú vychovávať deti podľa vzoru Krista Pána, nech sledujú jeho život v rámci cirkevného roku. To je cieľ tejto knihy: Pomôcť rodičom vychovávať deti podľa vzoru Syna Božieho. Jednotlivé kapitoly v knihe sú spestrené príkladmi zo života svätcov, z cirkevných dejín, takže kniha je vítaná pomôcka pre matky, ktoré každý deň chcú niečo nového povedať deťom. Odporúčame rodičom. — im —

THADDÄUS SOIRON: Die Bergpredigt Jesu. Verlag Herder, Freiburg im B., 1941, str. 478, viaz. RM 11.20. Soiron chce rozriešiť problém, ktorý

vznikol v poslednom storočí okolo horskej reči Krista Pána. Knihu rozdelil na štyri diely. V prvom diele študuje kompozíciu horskej reči u Mat. a Luk., miesto, na ktorom bola povedaná, podrobne si všíma jej poslucháčov a jej náukovú stránku. V ostatných častiach rozoberá dogmatickú stránku a usiluje sa preniknúť jej pravý smysel a význam. Čo je človek? Aký má byť? Či na to odpovedal Kristus Pán, keď rozprával na hore blahoslavenstiev? Povedal tú reč všetkým poslucháčom, alebo len učeníkom? Od toho mnoho závisí v praktickom kresťanskom živote, preto problém horskej reči bol pomenovaný problémom kultúrno-náboženským. S. pripúšťa k slovu mienky všetkých, a len potom usiluje sa preniknúť historický i dogmatický smysel slov Kristových. V horskej reči je nakreslený ideál nového človeka, ku ktorému volá ľudstvo Kristus. Nový človek stojí vysoko nad ideálom človeka starozákonného, lebo je prenesený do novej životnej sféry kráľovstva Kristovho — Cirkvi. Kniha je prísno vedecká, ale jednako môžeme povedať, že chýbajú v nej také cudzojazyčné štúdie, ktoré by mali byť v takej vedeckej práci, akú predstavuje kniha S. Dielo bude zaujímať kňazov a teologov, lež i zbehlejší laici nájdu v ňom perly pre osobné náboženské vzdelanie. — im —

LEONHARD GRIMM: Der katholische Christ in seiner Welt. Verlag Herder, Freiburg im B., 1941, str. 408, viaz. RM 5.80. Mnohí ľudia, aj inteligenti, vedia o svojom náboženstve iba to, čo sa kedysi naučili v škole. V rodine nepočuli nič hlbšieho, a keď dorástli, nepostarali sa o to, aby vyplnili medzery náboženskej nevedomosti. S touto detskou vedomosťou náboženských právd zakladajú si rodinu, a tu sa pýtame: Čo náboženského dajú svojim deťom, keď sami nič nemajú? Na to myslel spisovateľ, keď písal túto knižku. Je to príručka katol. vierouky, mravouky, i askézy a mystiky. Systematicky a veľmi presne poučuje otca a matku o hodnote večných právd: Kto je Kristus, aký je náš cieľ, život v Cirkvi, význam náboženstva v rodine, vplyv školy na výchovu detí, katechéza, kázeň, sv. omša, atď. Na každú otázku dáva stručnú a jasnú odpoveď. Je to výborná „ľudová teologia“. Kto číta nemecky, nesklame sa, keď si knižku objedná. — im —

Dr. JOHANNES HESSEN: Die Werte des Heiligen. Verlag Fr. Pustet, Regensburg, 1938, str. 282, brož. RM 5.80. Túto knihu Dr. H. mohli by sme pomenovať „filozofiou náboženských hodnôt“. Relativisti a skeptici zapochybovali o absolútnej platnosti niektorých prirodzených i nadprirodzených právd,

lebo nechceli pripustiť ich kategorickú platnosť v praktickom živote. Pre kresťana „svätosť“ je hodnota, ktorá stojí na najvyššom stupni, lebo podstatne je to účasť na živote Božom. Dr. H. určuje transcendentný význam slova „svätosť“ vo spojitosti s metafyzickou transcendentnosťou pojmov: dobro, krásno, pravdivé, a poukazuje na to, že tu vlastne začína pravý život svätcov. Nemôžeme hovoriť o spravodlivosti v sociálnom živote, keď neuznáme ctnosť spravodlivosti v súkromnom živote. Ale jednotlivcovi musí byť jasné, že svätosť alebo ctnosť a iné nábožensko-mravné pojmy nie sú prázdne slová, lež hodnoty plné života a krásy, ktoré si našim osvojif. Život ľudský je takrečeno vteľený do prirodzených a nadprirodzených hodnôt. Keď ale poznáme plán Boží zo zjaveného učenia, potom spriatelíme sa i s prostriedkami, určenými k uskutočneniu tohto plánu. V tom spočíva potom hodnota svätcov, že prišli k najvyššej Hodnote, keď tak môžeme povedať, k Bohu. Kniha Dr. H. je preplnená hlbokými úvahami a myšlienkami. Odporúčame ju všetkým, čo sa hlbšie zaoberajú duchovným životom.

— im —

Dr. AUGUSTÍN NEUMANN, OSA.: K dejinám husitství na Morave. Nakl. Velehrad, Olomouc, 1939, str. 155, Ks 25. Známý moravský historik Dr. N. obohacuje domácu katol. literatúru novou cennou knihou. V knihe sú po prvý raz spracované dejiny moravského husitského hnutia na základe celkom nových prameňov. Niet pochybnosti o tom, že mnohé nejasné stránky husitského hnutia sú tu objasnené a postavené do nového, historického svetla. Napr. objasnené je tam strannické rozštiepenie na Morave r. 1415; v knihe sa dozvieme o účele listiny časlavského snemu pre Moravu, o rokovaniach s bazilejským snemom atď. Pomerne dosť obsiahly materiál spracoval autor dokonale, chronologicky prehľadne, takže po knihe radosťne siahne každý katolík. Veď nájdeme v nej kus cirk. života katol. Moravy. Ale kniha predovšetkým patrí do rúk historických odborníkov. Dielo si môžete objednať aj v Misijnom kníhkupectve v Nitre, ktoré má na sklade všetky knihy Nakl. Velehrad.

— im —

Dr. BEDŘICH VAŠEK: Dejiny křesťanské charity. Nakl. Velehrad, Olomouc, 1941, str. 190, Ks 27. Písať dejiny křesťanskej charity, načo? To si človek povie, keď číta titul novej knihy Dr. V. Ale keď si knihu prečítate, potom v duchu poďakujete autorovi za to, že vaše srdce rozohrial horúcejšou láskou k Bohu a k bližnému. Exempla trahunt! Autor hovorí, že nie je to chválospev na dielo křesťanskej

charity, lež triezva vedecká práca. Myslím, že je to i chválospev, lebo proti všetkým ľudským chybám a nedokonalostiam žiari tu láska k Bohu, ktorá sa skláňa k bližnému pre Boha. Je to naozaj chválospev lásky k Bohu. Knihu by mali čítať naši sociálni pracovníci, najmä pracovníčky v Červ. kríži a v charite. Knihu Dr. V. odporúčame i do verejných knižníc, aby i širšie obecenstvo mohlo poznať divy nadprirodzenej lásky. Objednajte si ju z Misijnom kníhkupectve v Nitre. — im —

HANS STEFFENS: An liturgischen Quellen. Verlag Laumann, Dülmen i. W., 1940, str. 324, viaz. RM 5. Kto pozná obširne liturgické dielo P. Parscha, hádam bude prekvapený touto novou prácou. Nestačí Parsch? Nuž hej, ale nie na všetko, nie je pre každého. S knihu privítajú tí, čo šíria myšlienku liturg. hnutia u nás. Autor vysvetľuje omšový formulár podľa rímskeho misála tak, že čitateľ prežíva dojmy tých kresťanov, ktorí sa tie modlitby modlili v temných katakombách a neskoršie v mohutných bazilikách. Stručnosť, vecnosť, dogmatická plnosť, to sú prednosti tohto diela. Také niečo by sme tiež potrebovali, keď nechceme ostať len pri šírení liturgického života, ale keď ho chceme prežívať. Pravda, naše slovenské pomery ešte nedozrely tak, aby prosily takú knihu. Ale budeme ju potrebovať, lebo liturgický život je život mystického tela Kristovho. Knihu odporúčame kňazom; nájdú v nej krásne myšlienky pre kázne. Ale i laici sa ňou obohatia. — im —

JOSEPH KUCKHOFF: Gottes Sonne im Heim. Verlag Laumann, Dülmen i. W., 1940, str. 152. Ako vychovávať deti? Táto mučivá otázka trápi dnes rodičov i vychovávateľov. Autor hovorí najprv k rodičom, ktorí majú v deľoch vidieť požehnanie. Keď v nich vidia trest, môžu dieťa milovať? A bez lásky výchova je nemožná. Deti prídu do styku s priateľmi, v škole počujú tiež rozličné veci, a toto všetko majú akosi usmerňovať rodičia. Autor podáva veľmi praktické pokyny. Kniha poslúži našim matkám. — im —

GIULIO BEVILACQUA: Christ sei Christ. Verlag Benziger, Einsiedeln/Köln, str. 163, viaz. RM 3.50. Túto knihu napísal veľký alpinista, húževnatý turista, ktorý rád obdivoval veľkosť Boha s výšok zasnežených končiarov Álp. Keď sa stal mníchom, napísal túto knižočku, o šírke, výške a hĺbke kresťanstva. Dielko je presiaknuté duchom sv. Pavla a ukazuje cestu ku krížu, odkiaľ sa človekovi otvorí najširší horizont poznania a lásky. Veľmi praktické sú kapitoly o kríži, o smrti, o viere, o kráse, o hrdinstve. Je to kniha na rozjímanie. — im —

ROBERT SCHERER: Christliche Weltverantwortung. Verlag Herder, Freiburg i. B., 1940, str. 197, viaz. RM 3.20. Kresťan, ktorý žije vo svete, musí sa so svetom vyrovnáť, musí zaujať aké-také stanovisko ku všetkým prejavom svetového diania. A mnohé asketické knihy pôsobia takým dojmom, že človek sa musí rozlúčiť so všetkým, čo je na svete, musí zanechať všetko. Pravda, mnohí kresťania to nerozumejú a povedia si: Keď ma P. Boh postavil na svet, prečo mám z neho utiecť? Nuž treba vedieť, ako človek sa stane dokonalým učeníkom Kristovým v takých pomeroch, do akých ho poslala Božia Prozreteľnosť. Na to autor odpovedá. Študuje pomer človeka ku svetu (v najširšom slova smysle) pred Kristovým príchodom a po ňom, a dáva praktické odpovede na dané otázky. Kniha bude zaujímať našich inteligentov. — im —

KONRÁD KUBEŠ: Sbíрка homiletických příkladů. Nakl. Velehrad, Olomouc 1940, str. 344, Ks 40. Táto zbierka príkladov je ovocím osemnásťročnej pastoračnej činnosti autora. Stará skúsenosť dokazuje, že zjavené pravdy treba sprístupniť veriacim vhodným výkladom. A na to sú príklady a podobnosť. Kubešovu knihu odporúčame kňazom. Je rozdelená na štyri diely. Prvý diel, o viere, vyčerpáva túto tému v 20. kapitolách. Sú tam spracované témy kazateľské, katechetické i exercičné, a k nim sú pripojené priliehavé príklady staršieho i novšieho dáta. Sbíрку odporúčame. Napíšte si do Misijného kníhkupectva v Nitre. — im —

PONGRÁCZ-BERGOU: Dejepis katolíckej cirkvi pre meštianske a stredné školy. Dejepis by bol dobrý, keby bol správny nadpis. Malo by sa miesto: „pre meštianske a stredné školy“ napísať: „pre široké vrstvy maďarského katolíckeho ľudu“. Naša slovenská katolícka inteligencia, či už u nás alebo za hranicami musí byť v meštiankach a vo stredných školách pri náboženských hodinách vychovávaná katolícky na uvedomelú katolícku inteligenciu, nehľadiac na národnosť a politiku. Bergou mal dejepis ponechať len maďarskému veriacemu ľudu a neprekladať do slovenčiny, lebo neprináša inteligencii, čo jej patrí. Zabúda uvádzať dôležité myšlienkové prúdy, ktoré hýbaly v dejinách myslou ľudskou a ktoré vyvolaly tie fakty, ktoré dejepis uvádza. Dejepis možno prirovnať človeku bez duše. Je to povrchné popisovanie historicky za sebou postupujúcich udalostí bez poukazov na príčiny, následky, a bez vnútornej spojitosti. Lexman.

Nie samotná, ale kontemplácia prinášajúca ovocie v apoštoláte, kontemplácia, ktorá sa rozlieva na duše a v nich prináša ovocie. Sv. Dominik chcel, aby jeho duchovní synovia ostali verní prvotnému spôsobu prípravy na apoštolát, aby sa na svoje poslanie pripravovali kajúcim a rozjímavým životom. Dominikán podľa jeho myšlienky nevidí rozpor medzi apoštolátom a prísnyim kláštor. životom; úzko ich spojuje vo svojom živote. Svätý Zakladateľ ustanovil, aby jeho duchovný syn sa starými, osvedčenými kláštor. skými zvykmi pripravoval na apoštolát, ku ktorým pripojil ustavičné štúdium posvätnej pravdy. Dominikán najprv musí byť askéta a kontemplatívny rehoľník, a len potom apoštol. Ako askéta chce sa očistiť prísnyim kajúcim životom, pripraviť sa ním na lásku, chrániť a povzniesť v sebe vnútorného človeka. Ako rozjímavý rehoľník, žiada si, aby štúdium božských vied, ustavičné čítanie svätých kníh, súkromná i liturgická modlitba naplnily jeho dušu nadprirodzeným životom. Len vtedy stáva sa apoštolom. Keď jeho duša je naplnená vnútorným životom, ktorý kypí láskou, odchádza ku svojim bratom, aby im rozdával svoje najvnútornejšie bohatstvá; jeho apoštolát, kláštor. skými cvičeniami chránený od nebezpečných vplyvov, ktoré sú v každej vonkajšej činnosti, v kontemplácii čerpá najvyššiu silu. Krátka veta sv. Tomáša Akvinského shrnuje dominikánsky život: *Contemplata aliis tradere* — Iným rozdávať kontemplované, čiže ovocie hlbokého duchovného života a nazerania na Boha. Rehoľa sv. Dominika spojuje kontempláciu a vonkajšiu činnosť, tieto dva tvorivé prvky rehoľného života, v dokonalý súbor. Nie je to len činná rehoľa ani len rozjímavá; spojuje tieto dve složky a vytvára z nich celkom zvláštny typ. Kontemplácia a činnosť si neprekážajú, ale prenikajú sa a vzájomne podporujú. Kontemplácia pripravuje a plodí činnosť, živí ju a zúrodňuje. Teda dominikán pripravuje sa na apoštol. ské poslanie kontempláciou a životom dokonalého odriekania podľa evanjeliových rád. Preto sľubuje poslušnosť, čistotu a chudobu, ktorými Bohu odovzdáva, čo prijal. Trojaký sľub, ktorý urobil navždy, povznáša ho na vrchol mravnej veľkosti a robí z neho živú, svätú a ľubeznú obeť. Svätý Dominik vyhradil kajúcnosti dôležité miesto v živote svojich duchovných synov. Dominikán oddáva sa kajúcemu životu ako rehoľník a ako kňaz. Ako rehoľník usiluje sa obnoviť tajomstvo kríža vo svojom živote: „Vezmi na seba svoj každodenný kríž.“ Ako kňaz a pastier duší obetuje sa s Pánom Ježišom, aby zachránil svet a zadosť urobil za hriechy ľudí. Bez kajúcnosti niet nadprirodzeného vplyvu na duše. Dominikánska askéza hľadá na apoštolát, teda je ním podmienená. Význačné miesto v dominikánskom živote má modlitba. Stanovy predpisujú dvojakú modlitbu; úradnú a sú-